नं० ८४९-घ
मुहूर्त्तदर्पणम् (ज्योतिषम्)
पत्राणि २८ (संपूर्णम्)

13.5

नं० ८४३-घ

मुहूर्तदर्पणम् (ज्योतिषम्)

(संपूर्णम्) पत्राणि २८

नं० ८४५ - घ

पत्राणि २८ (अष्टाविंशतिः)

नं० ८४९-घ
मुहूर्त्तदर्पणम् (ज्योतिषम्)
पत्राणि २८ (संपूर्णम्)

ॐस्वस्तिश्रीगणेशायनमः ॐनमोनारायणाय श्रीरस्तु ॐतिथ्यादिकालावयवस्वरूपांज
गत्प्रसूत्यादिकहेतुभूताम् कालत्रयज्ञानविधायिनींतांवंदेहमेयामिह शास्त्रदेवीं बुद्धिदं।
विघ्नहर्तारंसिद्धिदंपार्वतीसुतं नत्वालालमणिर्नूनंरम्यंमौहूर्तदर्पणं मुनिनिर्मितशास्त्रेभ्य
सारमादायसज्यते फलंग्रन्थविस्तारभीतेबहूक्तेसल्पमव्ययं अथतिथिपरिभाषाविसिष्ठ
संहितायां नंदाचभद्राचजयाचरिक्तापूर्णेतिसर्वास्तिथयःक्रमात्स्युः शुक्लेप्रथमामध्यमत
नमास्ताः पक्षेसितेकृष्णसमध्यहीनाः अथदग्धातिथिः एकोनराशिदिनपेनेद्विवसाद्विती
यापूर्वोत्तराषाढपयनयोऽष्टभोभवयोश्च कर्काजयोर्मिथुनकन्यकयोश्चकीटहयोस्तुलाम
करयोःखलुमासदग्धाः अथतिथिवारजातायोगःश्रीनारदः आदित्यभौमयोर्नंदाभ
द्राशुक्रशशांकयोः जयासौम्येगुरौरिक्ताशनौपूर्णाचमत्तमृता गुरुः षष्ठ्यादितिथय
सप्तचंद्रवारादिभिर्युता क्रमात्पत्तद्धयेचैवमप्तयोगःकृताशनः एकादशीचंद्रवारेद्वाद
शीचार्कवासरे षष्ठीबृहस्पतेर्वारेतृतीयाबुधवासरे संवर्तयोगोविज्ञेयःशुभकर्मविना।
शकृत् अन्यच्च हस्तोर्कपंचमीचैवसोमेषष्ठींचचंद्रभं अश्विनीसप्तमीभौमेबुधेमैत्रीन।

मु॰ ८ ष्टाष्टमीम् शरौ सूर्ये च नवमी दशमी रेवती भृगौ एकादशी शनौ ब्राह्मं वर्जयेच्च सदा बुधैः शु
क्रे नंदा बुधे भद्रा जया चाविदितानंदने शनौ रिक्ता गुरौ पूर्णा तिथयः सर्वसिद्धिदाः बृहस्पतिः प
ष्ठी शशांके नवमी च शुक्रे बुधे द्वितीया तपनी चतुर्थी जीवे ष्टमी सौरि ऋजे द्वि सप्तमी योगा
घाख्याः कुलनाशकाः स्मृः गर्गसंहितायां मघा विशाखा आर्द्रा च मूलमश्लेषा चत्तिका रोहिणी हस्ता
श्लेषा यमघंटाक्रमाद्रवेः विंध्यस्यांतरकूले च यावदास्ते हिमाचलः यमघंटाक दोषोस्ति ना
न्यदेशे कदाचन नारदः विशाखादिचतुर्वर्गमर्कवाराद्यनुक्रमात् उत्पातमृत्युकोडाख्या यो
गाश्चाश्लेषसंयुता ग्रथनंदात्रियोगः आनंदः कालदंडाख्यो धूम्रो धात्रा प्रजापतिः सौम्यध्वा
ध्वजाख्यो श्रीवत्सो वज्रमुद्गरो छत्रं मित्रं मानसाख्यः पद्मो लुम्बकस्तथा उत्पातमृत्युका
डाख्यैतथासिद्धः शुभो मृतः मुसलं गदाख्य मातंगो राक्षसः चरः स्थिरो वर्धमानाः सप्तया
सदृशांफले सूर्ये श्विभाद्गतदिने रोहिणि सौम्यादिस्पात्कपौष्ण भूमित्रये च बुधे च हस्तात् मैत्रा
द्गुरौ भृग्वदसुते वलेवैश्वदेवाच्छायासुते च वरुणभात्कमशः रवेजा त्पातिफलोदय तु सोथिते
मत्र भाद्रादिमघात्सालोरिणाकैटकमाकुरायों शाकादिमागवमोयिनेत्रैः साकालवेलाशंवत :

ष्टेयं दिग्नागवह्निनेत्राब्धिशत्रुसूर्यमितैः क्रमैः यमघंटो भवेत्तस्या क्रमेणाप्युदीरितः कंटक
कालवेलाख्ययमघंटास्तयोपिहि दिवाचैकोमितः कार्या रात्रावपि गतेशाकाः श्रीपतिः मनीषि
णोर्थप्रहराद्वितीयादारभ्य सर्वेष्वपि मंगलेषु भौमेशनिसूर्यबुधार्कि चंद्रसुरेज्यवारेषु विवर्जंति
मन्वर्कदिग्वसुतत्त्ववेदपदैरकीन्द्रहूतैः कुलिका भवंति दिवानिरेकैरथयामिनीषु ते गर्हिताः क
र्मसु शोभनेषु निधनं प्रहरे है वेवासैः सर्वे यमघंटके कुलिके सर्वनाशः स्यात् रात्रावेतेन दोषदाः
तिथेश्च वारस्य च यत्र संख्या त्रयोदशा स्यामिलने क्रकचे युते स्मृतः सयोगः क्रकचाभिधानको विव
र्जनीयः शुभकर्मसु ध्रुवं अथ शुभयोगाः नेष्टार्कशुक्रयोः सिद्धः भद्रा सौम्यशशांकयोः जयाभौ
मे शनौ रिक्ता गुरौ पूर्णा प्रकीर्तिताः श्रीपतिः आदित्यहस्ते गुरुपुष्ययोगे बुधेनुराधा शनिरोहि
णी च सोमे च सौम्यं भृगुरेवती च भौमेश्विनी चामृतसिद्धियोगः भौमपराक्रमे मूलं रवौ पुष्य
करोत्तरा त्रीणि बुधे मृगांकश्रवणानि सोमे कृत्तिकापुष्येत्तमभानि भौमे बुधेनुराधा वरुणः कृ
त्तिकाः बृहस्पतौ पुष्यपुनर्वसु च भगो श्विनी च श्रवणाश्च शुक्रे शनैश्चरे स्वातिपितामहौ च या
माः किलैते शुभदायिनः स्युः राजमा एउ भौमाश्विनी प्रवेशो च प्रयाणो शनिरोहिणी गुरु

मु. द. २

शुभं विवाहेषु च सर्वथापि विवर्जयेत् अयोगः सिद्धयोगश्च द्वावेतौ भवतो यदि अयोगो हन्यते तत्र सि-
द्धयोगः प्रवर्तते विपाशैरावतीतीरे शतद्र्वाश्च त्रिशंकरे विवाहादौ शुभो नेष्टं होलिकाप्राग्दिनाष्ट-
कं वसिष्ठः कांगडंगवङ्गदियामासमूत्याश्च राशयः गौडमालवयोस्त्याज्या अन्यदेशे न गर्हि-
तः लल्लः वारतिथियोगाश्च यात्रायामेव वर्जयेत् विवाहादीनि कुर्वीत गर्गादीनामिदं वच
विष्टिरंगारकश्चैव व्यतीपातश्च वैधृतिः प्रत्यरिजन्मनक्षत्रं मध्याह्नात्परतः शुभं श्रीपतिः विरु-
द्धसंज्ञा इह ये च योगास्तेषामनिष्टां खलु पादमाद्यं सवैधृतिस्तु व्यतीपातनामा सर्वोप्यनिष्टः
परिघस्य चार्धं तिथस्तु योगे प्रथमे सवज्रे व्याघातसंज्ञे नव पंच शूले गंडे तिगंडे च षडेव नाड्यः
शुभेषु कार्येषु विवर्जनीयः विरुद्धयोगास्तिथिवारजातानक्षत्रवाराप्रभवाश्च यत्र ते हूणवंग
खशेषु वल्लः शेषेषु देशेषु न ते निषिद्धाः ग्रहणादोषगर्गः सूर्येन्दोपरागो हो महादोषा
कृयाउभौ सप्तरात्रं तयोरूर्ध्वं सर्वशोभनमाचरेत् शार्ङ्गधरः यस्मिन्विधुं राहुरिनं च यद्वा
गृह्णाति नत्याज्यं मत्रये स्यात् पाणिग्रहे पुंमरणं वियते तस्माद्धयोस्तु द्वयमेव जह्यात् अथ
ग्रहाखिलक्रोधे वसिष्ठः तिस्रस्तु तिथयो वारे एकस्मिन्नवमे तिथिः तिथिवारत्रये चैकाति

२

गुर्वस्तागीति निंदिताः अथ वैसिष्ठः न कुर्यान्मंगलं विद्वान्जीवितार्थी कदाचन कुर्वन्नूछलतथा।
हिंग्रं तत्सर्वं नाशमाव्रजेत् वधवंधविवाहमपहस्त्वेदनोग्राटनादिकं तवंगमद्दिणोक्षादिकर्मवि
ष्णुंतसिद्धाति बृहस्पतिः चतुर्थ्यां पंचमे यामे द्वादशम्यां चाद्वितीयके एकादश्यां सप्तमे स्यात्
पौर्णिमायां चतुर्थके कृत्स्नाष्टम्यां तृतीयायां सप्तम्यां च तृतीयके दशम्यां च शुक्लविधयेषु प्रथमे।
भूतमासिते भद्रदस्य नराम्भोधिवसवे कुगङपकः यामेषु क्रमादास्मि भवे तिहर्थविष्टिषु
भोपदेवः मेषकर्कनवनाडीभ्यो मद्राघुश्चैव टीत्यं क्रमेण शुक्लपक्षे स्यात्क्रमेणामितेतरे
भूपालवल्लभे कन्याकुंभिलमकरधनिषु नागलोके मेषालिवीणाकहृषभयमलयस्यात् प
टीनसिंहयुद्धकर्कटकेषु मर्त्ये च नैवदंति मनयाभिवियोगद्विविष्टिश्रमदोषमाह व्यासः उप
नयनं गोदानं पाणिग्रहणं गृहप्रवेशगमनानि अस्तमिते शुक्रे न कुर्यात्स्वरगुरुवंदनं प्रवेशं या।
त्रातपः अस्तंगते गुरौ शुक्रे बाले वृद्धे मलिम्लुचे उद्यापनं न गारम्भं व्रतादीनां न कारयेत् अथ
सिंहस्थदोषं गुरुस्याह वराहः उद्यानं चूडाव्रतबंधदीक्षाविवाहयात्राव धूप्रवेशाः तडाग।
कूपत्रिदशप्रतिष्ठा व्रहस्पतौ सिंहगते न कुर्यात् वात्स्यः याज्ञो ग्राहप्रतिष्ठा वरट्टचूडाव्रता

मु॰
द॰
३

दिकं वर्ज्ययेद्यत्नतस्तत्रैव जीवे शुक्रे तिचारगे गुर्वादित्ये शौनकः पक्षाधिका यामीनां वर्षं जीवे वास्यातो
परतस्तदा अतिबंधविवाहादिशुभकर्माणि विलंत्यजेत वसिष्ठः भागीरथ्युत्तरे कूले गोदावर्या
दक्षिणे तटे विवाहोव्रतबंधो वा सिंहस्थेज्येनदुष्यति तीर्थस्नानविवाहदेवगृहवनप्रतिष्ठाव्रतं सिं
हस्थे मकरस्थिते सुरगुरौ वक्रेतिचारस्तगे गुर्वादित्यमलिम्लुचेनतथश्शिशौ क्षीणेच बालेस्तगे मृगे
व्यामवसिष्ठशौनकरमतेवर्ज्यं महादोषदं विभिः ज्योतिर्निबंधे मेषवृषपञ्चमिनीमिथुने सिंहस्थे च वृहस्प
तौ विवाहोपनयौ मासौ विंध्यस्योत्तरवासिनां राजमार्तंडे सिंहराशौ तु सिंहांशे यदा भवति।
वाक्पतिः नर्मदोत्तरकूले तु न दोषो दक्षिणाम्बुवे वसिष्ठः सिंहे सिंहांशके जीवे कलिंगे गौ
डगुर्जरके कालमस्तु त्रयं योगोदं यत्यौनिधनप्रदः अथ स्मर्यबलेन परिहारः मंगलानीह कु
र्वीत सिंहस्थो वाक्पतिर्यदि भानौ मेषगते सम्यागत्याह शौनकादयः नर्मदापूर्वभागे च।
शोणस्योत्तरदक्षिणे गंडक्याः पश्चिमे कूले मकरस्थो नदोषभाक् ज्योतिर्निबंधे उपनयने
परिनयने वेश्मारम्भादिशुभकर्माणि यात्रां चैव तु नये वा कुर्यान्न जिज्ञाविषः शुभः अथ मल
मासदोषमाह मरीचिः गृहप्रवेशं गोदानमाश्रमं च महोत्सवं नकुर्यान्मलमासे तु सम्प्राप्ते

हस्पतौ न स्या यदा त्वयमासो भवति तदा पूर्वौ तु वावधिमासौ भवतः तत्र पूर्वः संसर्पः द्वितीयो
ऽहस्पतिः विषघट्यो वसिष्ठसंहितायाम् रवाज्ञाजिनव्योमशराः रवेर्वेदा इंद्राजुदस्वा रवेर्गुणा
नवाश्व नादा रवेर्गमा रवेर्यमाश्च गुणाल्मा बाहवो विधातिः रध्यिवल्भाः इंद्वास्त्रकाष्ठामनवः
षडतावेदाश्विनो व्योमभुजा दशशाघाः नागेंद्वो भूषतयोऽद्रिदस्रा व्यामो यथा यदस्त्रश्च रवेर्नकाले
शाभ्याः पुरस्ताद्विषनाडिका व्योमस्पाद्यास्त्वतस्त्वः रवेलग्नो भवन्तु विषाख्यनाडीषु कृतेषु भे
षद्विनाशमायाति चिरेणा सर्वं दैवज्ञमनोहरे विषघटीति थ्योनां तिथीषु नागाद्रिगिरीषु वारि
षिगजाद्रिदिरपावकाविभ्रवाभवाः शुनीमस रवौ पथमातिथ्येः क्रमात्परं विषं स्याघटिका
चतुष्टयं अथ वारविषघटीः नावद्वयेद्वादशाद्रिकं शैलाबाणाश्च चत्वारि यथाक्रमेण सू
र्यादिवारेषु विषाख्यघट्यो शुभेषु कार्येषु विवर्जनीयः अथ स्फुटविषनाडी विषघटिको
द्धवकं नक्षत्रं गतेष्टगैर्यागसंगुणितः षष्टिहृतालब्धांकं वा नाविषाख्यनाड्यः इति ष
हूर्तदर्पणे याव्याख्याप्रकरणं प्रथमं रविशुद्धौ ग्रहकरणां रविशुद्धौश्चैता ह्याहे है
रेताराशुद्धौ षंचेंद्राश्चतेकमे श्रीपतिः सर्वेलाभ शद्राश्चनः त्रिदावरिषु षर्कैः क्रमाकौ

मु. त्रिषडायाश्चादित्यमन्मथाविधुशशीरोस्मारिवर्जे भृगुः धीयमोत्सवधनेषुवाक्पतिररि
हू. स्वोष्टोत्रवर्येस्यात्त्रयः श्रेष्ठोजन्मशूद्राद्विगोचरविधौविद्धेनचेन्मानुहैः जन्मस्थेनशशांके
४ नपंचकर्माणिवर्जयेत् यात्रायुद्धंगृहारंभंविवाहंक्षौरमेवच क्षौरेरोगंरणेभंगंयात्रायां
५ मरणंभवेत् विवाहेविधवानारीगृहारम्भेदरिद्रता अथताराबलाद्यः जन्मसंपद्विपत्क्षेमप्र
त्यक्साधननैधनाः मित्रंपरममित्रंचजन्मभात्स्युःपुनःपुनः जन्मत्रिपंचमसप्ताख्यास्ताराः निष्ट
फलप्रदाः अनिष्टपरिहारायदद्याद्दानंद्विजातये शाकंगुडंचलवणंसतिलंकांचनंक्रमा
त् क्रमेबलवतीताराशुक्लपक्षेबलीशशी श्रीपतिः । नाबलेचन्द्रेकलपक्षेशीतरश्मेः प्रभा
वेः काचिन्निमित्तदिताराबीर्यमाद्यैः प्रयाणे अतिविकलशरीरेप्रयसिप्रोषितोवाप्रभवा
तिबलकाले सर्वकर्माणियोषित् आश्रित्यचंद्रस्यबलाबलानिग्रहाः प्रयच्छन्तिशुभाशुभा
नि मनःसमेतानियथेन्द्रियाणिकर्माणिपुंसांनतुकेवलानि अथतिथिकृत्यनंदासुचि
त्रोत्सववास्तुकर्मसेवाद्युतवीनतथैववस्त्रं विवाहभूषाशकटाध्वयात्राभद्रासुकार्याणि
पौष्टिकानि जयासुसंग्रामबलोपयोगिकार्याणिसिद्धानितिथिनिर्मितानि रिक्तासुवि

५

ढढथबंधघातविषाग्निशस्त्रादिचयातिसिद्धिम् पूर्णाभिमांगल्यविवाहयात्रासपौष्टिकं यां।
निकर्मकार्यं सदैवदर्शेपितृकर्म जर्याग्नान्यहिद्ध्या शुभमंगलानि ज्योतिफलोस्यथवार
फलं होराधिपालविलोकनेदिनकरोधात्रीसुतः संगरेयात्रायांभृगुनंदनोतिबलवाः शास्त्रेव
बोधेबुधः गीर्वाणेशगुरुःविवाहसमयेदीक्षाविधौभास्करिः आरम्भेखिलकर्मणांनिगदितो
स्त्रैर्विधानायकः नारदः चंद्रात्मजजीवशुक्राणांवासरःसर्वकर्मसु क्रूरेष्वितरवारेषु यत्
कृतं कर्म न सिद्ध्यति श्रवणगणकपूर्वधनलंभूषाः भस्वामिनोभिष्यमवाह्निविरिंचचंद्राहरुद्रादि
तीशगुहवह्निपितरोभगश्च अन्त्येयमार्कसुरवाह्निकगंधवाहाः शक्रानलोत्तरजलंसितमित्रशुक्रेंद
रौच नक्रंचरौद्रसलिलंजपरेचविश्वेवेदाहहिर्बुध्न्यरपामधिपोजपादः हिर्बुध्न्यसंज्ञगादितो
परतस्तुपूषानक्षत्रयोनिरखिलेत्यभिधीयतीव श्रीपतिः अश्वभाजफणिद्वयंचवृषभः
गमेषोत्तुवोमूषकश्राद्धः गोःक्रमशास्त्रतोपिमहिषीव्याघ्रः पुनःसैरिभः व्याघ्राणोमृगमे
ष्ठलोकपिरथ्योबभ्रुहयंवानरः सिंहाश्वोमृगराट्चश्वकरटीयोनिस्त्वभानामियम् अथन
क्षत्रवाराणांस्थिरादिसंज्ञः महेश्वरः प्रोक्तंब्रह्मपुराणेयात्रयमिनश्राद्धेकवात्ववोस्थिरंच।

मु॰ दिग्यानिलविष्णुमद्ययुतं वेदस्त्रराव्युमूलम् पूर्वीयाम्यमघायुतः क्षितिसुतः क्रूरस्तु योगस्मृ

द॰ तः शाक्राग्न्याग्निभमस्युतः शशिसुतो मिश्रश्च साधारणः दस्रात्राभिजिदर्कपुष्यसहितः क्षिप्रो

५ लघुर्वाक्पतिः चित्रामित्रभरेवतीमृगयुतो मैत्रोमृदुर्भार्गवः ज्येष्ठामूलभवत्समार्पसहितस्ती।

5 ष्णः शनिर्दारुणः कर्माण्येषु समाह्वयानि नियुतं कार्याणि संसिद्धये इति मुहूर्तदर्पणे गोचरा

धिकारणं द्वितीयं २ सन्नर्घयः दशवर्षाधिका कन्या भवत्येव रजस्वला बहिः पुष्पस्फुटा भा।

वाहृतः पुष्पे स्फुरत्यपि बृहस्पतिः एकादशो द्वादशो च नारीणां मासत्वं भवेत् वह्निदीपशि।

खायोगा भेदाः शोकस्य हेतवे भर्तुः स्त्रष्टाचतुर्थोह्नि शुद्धस्नाता रजस्वला पंचमेह्नि हिरण्या

मा दैवे पित्र्ये च कर्माणि रत्नसारे ज्येष्ठानराधास्विभरेवतीषु प्राजापतौ वासवसौम्यपित्र्ये

पूर्वात्रये श्रीणि तथोत्तराणि वा रोगनाशाय न शुभावहानि अथ तिथिफले नंदा भद्रा भवेत्पुंसि।

स्त्री षष्ठ्यर्णा जया स्मृता रिक्तानष्टसमके शाश्वता तस्मात्तां परिवर्जयेत् अथ वारफले आदित्येविध

वा नारी सोमे चापि सुतप्रजा शनौ वेश्या भवेन्नारी अतः शेषाः शुभावहाः पूर्वपक्षे प्रहृष्टस्नाताया

हृष्टां नरसंगता ताहृशी जनयेत्पुत्रं भर्तारं दर्शयेत ततः अथ गर्भाधाने ग्रहवाक्यं हरिदस्रानुरा

धावस्वातीवारुणावासवं उत्तरात्रितयं चैव रोहिणी चोत्तमा स्मृता आदित्याश्विचतुष्कं च पौष्णं मूले
मघोत्तरेषु आर्द्राहोरा त्रिसंध्ये च भं नपत्नीतमष्टमी कृष्णपक्षः षष्ठ्यष्टमीपंचदशी चतुर्थी
चतुर्दशी मष्टभयवर्जिता शेषाः शुभाः स्युस्त्रियो निषेके वारा भौमार्कांहसितेंदुजानां
नामामाघाश्रुतवस्तु तस्मादेकादशीं तिथिं त्रयोदशीं त्यजेदतां गमने निषिद्धाः स्मृता अथ के
शबंधने वातोत्तराश्रवणाश्विधनिष्ठाकरवाजिमूलपुष्यादितीजकरषोर्मसौरेन्दशीश पक्षेसिते र
विनिशाकरभौमसुवावेथ सिमंतबंधनविधिः शुभदो मृगांकः अथ पुंसवनं व्यक्ते गर्भे तृतीये
वा मासे पुंसवनं स्मृतं गर्भाव्यक्ते तृतीये वा चतुर्थे मासि कारयेत् राजमार्तंडः तत्र चंद्रातेमृगमू
लाद्यहस्तैभाद्रपदद्वयं जीवार्कभौमवाराश्च प्रशस्ताः पुंसवनादिषु अथ सीमंतनयने नारदः
चतुर्थे मासि षष्ठे वाप्यष्टमे वा दिने शुभे बलोपपन्नो दंपत्योः चंद्रताराबलान्वितो शुद्धमहि
ताया आधानदष्टमे मासि सीमंतोन्नयनं भवेत् नवमे मासि वाऽऽयाया वह्निमस्मृमोचनं प
तत्सदाचरेत् पूर्वापक्षाः शुभाः प्रोक्ताः कालः स्यात्तीतकाविना पूर्वाह्नः पवनश्चापि नापराह्णो
कदाचन अथ तिथिः द्वितीया पंचमी षष्ठी सप्तमी द्वादशी हरिः त्रयोदशी तृतीया च प्रशस्ताः

पु. मंतकर्मणि नक्षत्राणि ज्ञातोऽस्मये हस्तादित्यपुष्यमूलानि सौम्यो विष्णुः पुनर्वसुः प्रोष्ठपाद
द. द्वयं श्रोणकमाषाढाद्वयमेव च श्रेष्ठानि कथितान्येवाप्यिष्टान्येकादशैव तु स्वातीतथा मघा
८ याम्यं रेवत्यो फाल्गुणीद्वये अश्विन्यो चैव न तत्रैककर्म सीमंतकं वदेत् नरः संपद्यते दैवाद्यदि
6 साकृतलग्नः लग्नशुद्धौ च सिद्धः केन्द्रत्रिकोणत्रिधनायगैः शुभैः उश्चिकृयलाभारिगतै
स्वपापैः षष्ठाष्टलग्नांत्यविवर्जितेन्दौ सीमंतकार्यं शुभदं सदैव अथ जातकर्म यस्मिं उदूते
जनितः कुमारस्तस्मिन्ल्लिपेयं वल जातकर्म संतर्प्य देवान्कपितृंश्च द्विजांश्च सवर्णगोभूति
लकांस्यवस्त्रैः वैद्यनाथः जन्मनोनंतरं कार्यं जातकर्म यथाविधिः दैवादतीतकालश्चेदतो
ऽसूतके भवेत् अच्छिन्ननालीकर्तव्यं श्राद्धं वै पुत्रजन्मनि छिन्नेनालेततः पश्चात्सूतकं तु वि।
धीयते मृदुध्रुवक्षिप्रचरेषु भेषु चारं रूपवीक्ष्य दिनेषु कार्यं शुभग्रहाणां दिनलग्नवर्गे तज्जा
तकर्म वश्यवाविधेयम् अथ स्तनपाने दैवज्ञवल्लभे रिक्तां भौमं त्यजेद्धित्वा व्यतीपातं सवैधृ
ति मृदुध्रुवक्षिप्रभेषु स्तनपानं हितं शिशोः अथ प्रसूतिस्नाने सोमशुक्रगुरुयस्तपान्याः प्र
सूतिस्नानकर्मणि हेयाश्चानिपराः षष्ठीनवमीचतिथयस्तथा: कृत्तिकाभरणीमूलमार्द्राश्च

चपुनर्वसुः मघाविशाविशाखाचश्रवणोदशमस्तथा एताःप्राणहरास्तारास्ताभिर्वस्त्रानेन
कारयेत् यदिस्नानंप्रकुर्वीतपुनःसूतिर्नविद्यते अथनामकरणे एकादशेह्निविप्राणां
क्षत्रियाणांत्रयोदशे वैश्यानांषोडशेकार्यंमासान्तेशूद्रजन्मनां नामकरणमितिशेषः ग
र्गः सायाह्नेढहृयोगेचषष्ठिभौमजवासरे रिक्तापर्वाष्टमीविष्टिःकिंस्तुघ्नेहविशेषतः
एतैर्दोषैर्युतेकालेराज्ञावपिनकारयेत् उत्तरारेवतीपुष्येहस्तामूलेचवारुणे श्रवणादिति
मैत्रेचस्वातीमृगशिरस्तथा प्राजापत्येधनिष्ठाचप्रशस्तानामकर्मणि वसिष्ठः तद्युत
रेवाचतरत्तरंवाविवर्जयेद्दंतलकाररेफं तस्मात्सुनामादिकमेवचिंत्यस्फुटंवदेद्हिताणक
लौरंध्ये वैशादिमासनामानिवैकुण्ठश्चजनार्दनः उपेन्द्रोयज्ञपुरुषोवासुदेवस्त्रिविक्रमः यो
गीशःपुण्डरीकाक्षोकृष्णोनन्तोच्युतस्तथा चक्रपाणीतिचैतानिक्रमादाद्ममूर्त्तीषिणः गज
मानोद्रे कन्यांनदीपर्वतपादपादिनाम्नींतथापुष्पादिवौकसांचतथाबलानांसदिपत्तना
म्नीप्रयत्नेनकुर्वीतहितायात्मने अथदोलारोहणेगरुडवाक्ये दोलारोहस्तुकर्त्तव्योद्वादशेद
शमेपिवा षष्ठेषोडशेदिवसेचेद्दत्ताराबलान्विते मृदुध्रुवक्षिप्रभेषुमातावाऽकुलयोषितः

मु॰ ८॰ ७ 7

अथसूर्यदर्शने अश्विनीरोहिणीसौम्यंपुष्योमैत्रंतथोत्तरात्रयं हस्तश्चित्रातथास्वातीश्रवणोरेवतीतथा
धनिष्ठैवप्रशस्तंमतिबालानांसूर्यदर्शने अथचंद्रदर्शने ततःतृतीयकर्तव्यमासिसूर्यस्यदर्शने च
तुर्थेमासिकर्तव्यंशिशूनांचेंद्रदर्शने अथदीपिकायांशिशुनिष्क्रमने आर्द्रायांश्रुतिवर्जितास्व
नस्पृशिकेतिथौवारेभौमशनैश्चरेयटतलाकन्यालिसिंहोदये मतहेषोथचतुर्थमासियदि
वामासेतृतीयेशशिन्यतीतेशुभदंशिशोरथगृहान्निष्क्रामनंकारयेत् अथजलपूजनेदीपिका
यां अश्विन्यांचतथापौष्णेहस्तेपाष्येचवैश्रवे जलपूजावनारीणांनित्यंसम्यनेप्रयतेस्यवे
शनिशुक्रकुजार्कीनांवारेषुपरिवर्जयेत् बुधसोमेतथाजीवेशुभदंजलपूजनं अथताम्बूलभ
क्षणंराजमार्तंडे मूलादित्यद्विशाखातिष्यकरोत्तरासपौष्णाश्विविष्णुरजनीकरशाक्रभेषु
वारेषुजीवशशिसूर्यसिते द्विजानांताम्बूलभक्षणविधिःकथितःशिशूनां सार्धमासद्वयेदा
यात्ताम्बूलंप्रथमंशिशोः कर्पूरादिकसंमिश्रंविलासाद्दितायच अथभूम्युपवेशनेपुराणे
पंचमेचतथामासिभूमौतमुपवेशयेत् तत्रशस्तायहाःसर्वेभूम्याशमेविशेषतः बलान्ते
रेन्दुमृगमैत्रकराश्विनीषुवारेषुसत्सुमविशाखकुजस्यवारेमासेषुपंचमगृहप्रवेशुध्यारंभो

शस्तंगोपशोः भवति भूमिप्रवेशनं प्राक् वराहं पूजयेत्तत्र पृथिवीं वनस्पतीन् द्विजं पूजनं पूर्ववस्त्रा
त्रकृतदेवद्विजन्मना भूभागमुपलिप्याथ कृत्वा तत्र तु मंडले पीठं खण्डापादस्थापितेन भूमौ तस्तु
प्रवेशयेत् मंत्राश्चात्र भवंतीमं तन्मे निगदतः शृणु मंत्रा रत्नैनैर्वसुधे देवि सदा सर्वगते शुभे
आयुःप्रमाणं सकलं निधीहि त्वं हरिप्रिये अथान्नप्राशने गर्गः षष्ठे मासि प्रकुर्वीत बाल
कस्यान्नप्राशनं तदभावेष्टमे मासि कुर्यात्संवत्सरेपि वा नारदः षष्ठे मास्यष्टमे वापि पुंसा।
स्त्रीणां पंचमे सप्तमे मासि वा कार्यं त्वन्नप्राशनं शुभं जगन्मनोहरे विलहः विलहस्ताकिर
णोद्दिसुवार्णमवीर्यामित्रवकृताद्दिति विज्ञाः आर्श्वतिष्ठवसुपोस्मभेरोद्दिपतराश्च शिशु।
भोजनतारा ज्ञातोऽश्ये हस्तो विष्णोर्वास्थि मयाद्ई स्थले स्वनीऽ विज्ञादिति विलसूषाः वा
राश्च शुक्रे न्यवर्वीज्ञानां शास्त्रान्नपान्ने प्रथमाधिकृनाम् नारदसंहितायां द्वितीया च तृती
या च पंचमी सप्तमी तथा त्रयोदशी च दशमी प्राशने तिथयः शुभाः पंचपर्वसमं दद्यादिक्ता
या मासि भोजने बालानामायुषो हत सप्तम्यां चैव केन च पंचवर्षेयनचौलान्नप्राशने चोपना
यने शुभदं जन्मनक्षत्रमशुभं त्वन्यकर्मणि राजमार्तण्डे लग्ने लाभाद्विषष्ठभवनोपगतास

मु. २. ८ सौम्याः सौम्यग्रहानवमपंचमकेंद्रकस्थाः लग्नेशुद्धेन्त्यसचिवजन्महस्पतीनामन्नोपभोगकरणे
विविधोपभोक्ता अथकर्णवेधेगर्गः मासेषष्ठेसप्तमेवाप्यष्टमेवापिवत्सरे कर्णवेधंप्रशंसं
तिशुक्लपक्षेशुभेदिने कार्तिकेमासिपौषेचचैत्रेवाफाल्गुनेपिवा कर्णवेधंप्रशंसंतिपुष्टि
४ यःश्रीविवर्धनं व्यवहारसमृद्ध्यर्थे नजन्ममासेनचचैत्रपौषे नभाद्रसंज्ञेनहरौप्रसुप्ते तिथौ
नरिक्तेनचविष्टियुक्तेकर्णस्यवेधंमनयोवदंति बादरायणः मूलेचाश्विनयोस्त्रचित्रादितेह
स्तेत्रिपूर्वेतथाचोदितिष्यपुनर्वसौशांतभिषग्वारेविध्येच्छोभने लग्नेसौम्ययुतेश्रवणाश्विरवेर्हि
पक्षेसितेवाननः केंद्रेशुक्रबृहस्पतीशुभकरौकर्णस्यवेधःशुभः अथचूडाकरणंगर्गः
तृतीयेहायनेपौषेगर्भाज्जन्मनोवाविशेषतः पंचमेसप्तमेवापिस्त्रियःपुंसामथवाशुभाः ति
थिशुद्धौपराशरः पंचमीसप्तमीचैवद्वादशीकादशीतथा त्रयोदशीतृतीयाचद्वितीयक
मेषावावहः वारशुद्धिः सितेज्यसौम्यवारेषुक्षौरंपक्षद्वयेहितं इंदुवारेसितेपक्षेवारा :
केशाश्चशोभनाः अश्विनीश्रवणास्वातीचित्रापुष्यपुनर्वसुः धनिष्ठारेवतीज्येष्ठामृगह
स्तेक्षौरक्रिया अथलग्नशुद्धिः दौरेश्चायामिगाः क्रूराः शस्ताकेंद्रत्रिगाःशुभः नावेक्षा

लेपिशोनैहं यावन्माता न गर्भिणी गर्भे मातुः कुमारस्य न कुर्याच्चौलकमेव पंचमासादूर्ध्व :
कुर्यादन्यत्र धनकारयेत् ज्येष्ठमासि तथा मार्गे क्षौरं पापि च यो व्रते ज्येष्ठपुत्रदुहित्रोश्च यत्न
तः परिवर्जयेत् श्रीपतिः केशवमानन्तपूर्वं पादिनि पुत्रे परमाद्विकं दिनमारदिनं च सम
रन्तो क्षौरविधौ भवति कल्याणं अथ साधारणक्षौरं वसिष्ठः अष्टाङ्गनः पितृपंचक
षट्पिण्डश्च नरयमृतः त्रिमेत्र भेण मजमान्त्रि भोपि जीतोपि वर्षान्निधनं प्रयाति मद्रीमः
तां पंचमपंचमेह्नि क्षौरं च कार्यं हितमुक्तमेतु नलभ्यते वेन्न तदकुर्यात् यस्मान्न होमयावान्नाल
लेविधेयं भद्रे च भूमीशानिदेशतोपि च धात्रिमुक्तो मन्त्रमतं केपि आधानकाले निखिला
पुराणक्षौरं विधेयं खलु निदिन ते श्रीपतिः नवात भुक्तो कटभूषितानाम भ्यंगयात्रास
मरोत्र खाने क्षौरं विदध्यान्निशि सन्ध्ययो वा जिजीविषूणां नवमेन चाह्नि राजकर्मनियु
क्तानां नटानां रूपजीविनां श्मश्रुकर्म न खेलेष्टे नास्ति कालविधिस्तथा अथ विद्यारंभः
मार्कण्डेयः प्राप्तेन पंचमे वर्षे ह्यप्रसुप्ते जनार्दने षष्ठीं प्रतिपदं चैव वर्जयित्वा तथाष्टमीं
रिक्तां पंचदशीं चैव सौरिभौमदिने तथा एवं सुनिश्चिते काले विद्यारंभं तु कारयेत् वामश

मु. ६ ५ १

द्धिः विद्यारंभे गुरुश्श्रेष्ठो मध्यमौ भृगुभास्करौ मरणं भौमसौराभ्यामविद्या बुधसोमयोः बु
धसोमयोरिति यत्तु विद्यारंभे उक्तं दीपिकायां शुक्रोदितगुरुयमार्के स्वातिविज्ञायाश्विपश्च ध्रुव
वस्तहरिमूलार्त्स्वीन्दुभागपुष्येभेषु नयनशिवविष्णुयाहविमले यैर्विपोषैस्तुसमयतिथियो
गेचापविद्याप्रधाने श्रीपतिः मृगात्पंचसु सशिवषस्तुलेस्वात्यादिके भत्रितने श्विनीषु पू
र्वात्रये च श्रवणोवृत तद्विद्यासमारंभस्तु घटितसिद्धः श्रेष्ठोपनयने राजमार्तण्डे पितुःस्वयं च
लेश्रेष्ठं शास्त्रावाचार्ययोर्वटोः सर्वेषां गुरुचन्द्रार्कबलं श्रेष्ठं व्रतादिषु अतीव तु हे स्वराजमा
न्ये सिंहस्थिते वा हरिजन्मगतानां व्रतस्य बन्धं बलवैत्र माससंक्रान्तविरागुः शुभसौम्यैर्दृस्यान्त
शास्त्रे स्वरेवर्णोस्वरः गुरुणो बलपूर्वकं ततोऽन्वेषो गुरुबलं स्वाध्यमाचार्यशिष्ययोः ना
रदः आधानाद्वष्टमे वर्षे जन्मतो वा गपजन्मतो काम्यकाले मनुः ब्रह्मवर्चस्यकामस्य का
र्यं विप्रस्य पंचमे राज्ञो बलार्थिनः षष्ठे वैश्यस्यार्थार्थिनोऽष्टमे मासशुद्धिर्वसिष्ठः विप्राणा
मुपनयनं वसन्ते समयेय राधिनाद्यानां ग्रीष्मतो शिशिरे पि विप्राः मासाः माघाद्याः पंच
न्योतिफलोदयोतिथिशुद्धिः द्वितीया च तृतीया च पंचमी दशमी तथा षष्ठी चैकादशी तद

५

द्वादशीशुभदाव्रते शुक्लपक्षेद्वितीयाचतृतीयापंचमीतथा: पंचम्यांतिथयोमध्यफलदा
निंद्यतापरा वारशुद्धि: शस्तोगुरुकाव्यामवपूजितानोदिनेशुभोजीविविधिर्विज्ञसूर्यो नक्षत्रशुद्धिरावृमि
मृ: हस्तत्रयेचश्रवणात्रयेचयाश्वद्वयेपुष्यतरवैमत्रमेच पौष्णद्वयेचादितिभद्वयेचशस्तोहिजानां
त्वलमौंजिकर्म नारद: त्रिषष्ठायगतै:पापैर्लग्नाष्टान्त्यविवर्जितै: शुभै:षष्ठाष्टलग्नान्त्यवर्जि
तेनहिमांशुना शुद्धिर्नविद्यतेयस्यवर्षेप्राप्तेष्टमेयदि चैत्रेमीनगतेभानौनतस्योपनयनंशुभं र
त्नकोशे गोचराष्टकवर्गाभ्यांयदिशुद्धिर्नलभ्यते नदोषमयनेकार्यंचैत्रेमीनगतेरवौ नारदसं
हितायांगलग्रह: कृष्णपक्षेचतुर्थ्यांचसप्तम्यादिदिनत्रयं त्रयोदशीचतुष्कंचवाष्टावेतेगलग्रहा :
वसिष्ठ: व्रतेहिपूर्वसंध्यायांवारयोर्यदिगर्जति तद्दिनेस्यादनध्यायंव्रतंतत्रनकारयेत् श्रीप
ति: पौषादिचतुरोमासान्मासादानातुवृष्टिरकालजा व्रतयात्राविवाहेचवर्जयेत्सप्तवासरान् पौषे
दिनत्रयंवर्ज्यंमाघेचैवदिनद्वयं फाल्गुणेदिनमेकंतुचैत्रेतुयदिकाद्वयम् इतिमुहूर्तदर्पणे
संस्कारगणेतृतीयं त्र अथविवाहप्रकरणं तत्रमिश्रा:श्रौष्ठादोषा:पाटलमारे वर्णश्चवश्यञ्च
मिथस्ताराश्वयोनिश्चमैत्रीखगयोगणाश्च भमेलकोनाडिकशुद्धिरेतेयथोत्तरंस्युर्बलिनोष्टदोषा :

सु॰ दं॰
१०
10

नाडीवेधे गुणाश्चाष्टौ मन्त्रगणागणकूटके षड्गुणा गणमैत्र्यं च सौहार्दे पंचविंशयोः योनिमैत्र्यं च ।
चत्वारि त्रयस्तारा बलेगुणाः वश्यवेद्वौ गुणा प्रोक्तौ वर्णे चैका प्रकीर्तितः वर्णकूटे नारदः यु
पालिकर्कटा विप्रास्तु हर्षे झषाक्षत्रिया स्मृताः क्रमेण वश्ययोर्वैश्याः शूद्राश्चैव त्रयः स्मृताः शुभं वर्णगुणश्रे
ष्ठो ष्ठेहीने तथाशुभं वर्णज्येष्ठा तु या नारी वर्णहीनस्तु या पुमान् विवाहं यदि जेवी
त तस्या भर्ता न जीवति ज्योतिर्निबंधे सर्वे वर्णान्तगाते शुभदस्थाने जलोद्भवाः सिंहं द्विपाद
सिंहस्य वश्याः स्ते वृश्चिकं विना अथ ताराकूटं प्रयोगपरः वरस्ताजन्मर्ययेधावा कन्यकं कन्यक
न्यकात् वारभं न वध्वष्टौ षाम्ताराः संतिपरस्परं शुभदा जन्मताराः स्मादुयोरेकदत्तवर्जिताः नि
याश्चिपंच सप्तमस्तुः शेषाः श्रेष्ठा भकूटके अथ योनिकूटं वरुणाश्विभयोरश्वयोनिर्यमान्त्ययोः
गजः पष्यकृत्तिकयोर्मेषाः सर्पो रोहिणीमृगसौम्ययोः मूलार्द्रयोः श्वनोयोनिर्वडालोदितिसर्पयोः
मघापाल्गुण्ययोर्नगलवर्य मोपात्मयोः पशुः चित्राविशाखयोर्व्याघ्रो महिषः स्वातिहस्तयोः
कर्णाषाढयोर्वानरश्च मृगोज्येष्ठानुराधयोः विश्वनाभिजितोबभ्रुः सिंहोजार्यपवाहयोः पश्च
पालकयोर्वीदृश्यंदत्यात्योः रपाभत्रयोः वानिरुः वभ्रवगं चेणामिभेदसिंहो मूत्वातुसंज्ञांतज

वानरं च गोव्याघ्रमश्वोत्तममाहिषं च वैरं नरनार्योन्तपमन्ययोश्च अथ मैत्री भौमः शुक्रो बुधश्चंद्रो
भानुश्चादिद्विमस्य गुरुजः शुक्रमंदः शनिर्जीवो मेषादीनामधीश्वराः रवेः समो ज्ञो मित्राणि चंद्रारेज्या
पराः वरिः इंदोर्न शत्रुर्बोधिपे रवीज्या वितरे समाः समौ कुजस्य शुक्रार्की बुधो वैरि सुहृदोपरे ज्ञस्य
चंद्रारिपुर्मित्रे शुक्रार्की चेतरे समाः गुरोर्वारेंद्विनामित्रा ज्ञार्किः मध्यापरे वराः भृगोः समाविज्य
कुजौ मित्रे ज्ञार्की परौ रिपुः शनेर्गुरुः समो मित्रे शुक्रज्ञौ शत्रवोपरे अन्योन्यमित्रं शात्रस्यात्समं
चैवद्विमध्यमं उदासीने कनिष्ठं स्याच्छत्रं प्राणहं स्मृतं अथ गणकूटं पादलसारे सुरकुलेवो
नमा प्रीति मैत्री स्यान्नरदेवयोः शुभरा श्वरयोर्वैरं मृत्युर्मीनवराक्षसौ प्रोक्तपरः रक्षोगणाशु
मोघाश्च कन्या भवति मानवी केपीच्छंति तदोद्वाहं व्यस्तं केपीह नेच्छंति यदि स्याद्राक्षसी क
न्या शुभा न भवति मानुषः विवाहे चाष्टमे मासे मासं भजनयती पतिं रक्षोगणो यदा पुंसः कन्या भ
वति मानुषी विवाहस्तु शुभः प्रोक्तो वसिष्ठाद्विगुराचार्यैः अथ राशिकूटे नारदः षष्ठाष्टमे मृति
नैद्रिपंचमे नवपत्यगा त्रैस्वंड्विद्वादशोन्येषु दंपत्योः प्रीतिरुत्तमाः ज्योतिःप्रकाशे एकराशौ मद्वा
प्रीतिचतुर्थी दशमे सदैवं तृतीयैकादशेवित्तसप्रजाः सममसप्तके ज्योतिःनिबंधे नक्षत्रमेकं यदि

मु॰
द॰
११

भिन्नराशिर्न दम्पती तत्र सुखं लभेतां विभिन्नमस्तु यदि चैकराशिस्तदा विवाहः सर्वदो विवाहो प्रकारा
शौ शुभोद्वाहप्रकर्मा प्रोक्तमिति श्रुतः यदि स्यादभिन्ननक्षत्रं शुभदं शौनकोऽब्रवीत् शौनकः दंपत्योरेक
राशिः स्यादभिन्नमस्तु यदा तदा गणदोषोऽप्येकनाड्यां विवाहः शुभदः स्मृतः ज्योतिःप्रकाशे प्रकृते
वैकपादे च विवाहः पुत्रपौत्रदः संहितायां अश्विरौद्रादितिभिर्मघाफाल्गुनी चोत्तरा तथा पूर्वाभाद्र
पदा मूलं ज्येष्ठा हस्तः पुनर्वसुः इति प्रथमनाडी पूर्वफाल्गुनिका चित्रा यमनिष्ठाभरणी सगः पूर्वाषा
ढानुराधा च पुष्यभाद्रपदोत्तरा इति द्वितीया कृत्तिका रोहिणी स्वाति मघाश्लेषा च रेवती श्रवणापि
विशाखा वा चन्द्रतीया नाडिका स्मृता वराहः आद्यैकनाडी ऋक्षेती वियोगं मध्यैकनाड्यां शुभं यो विनाश
अंत्यां चैवेयं क्रमतो वज्रः सर्वतिस्रोऽपि तस्मात्परिवर्जनीयाः अस्यापवादः रोहिण्यार्द्रा मृगेंद्राग्नी
पुष्यश्रवणपौष्णभं अहिर्बुध्न्यर्क्षमेतेषु नाडीदोषो न विद्यते इति शेषोक्तं दानि अथ कन्यावरणं
पूर्वात्रयश्रवणमित्रभं वैश्वदेवं होताश्विनी वासवसमीरणादेवनीषु ज्ञात्वा फलं दलं समानं पूर्वपाणि
रश्मातगृहीता हृदयो वरयेत्कुमारीं महेश्वरः अशुभे त्रिभुजायते अश्विनैः शुभं वृद्धेः सतयमकेन्द्रगैः
यदि चोपचये स्थितश्च रभे वैवरयेत्कुमारिकां अथ वरवरणं व्यवहारचर्चेश्वरे पूर्वात्रितयमाग्ने

११

यमनक्षत्रिनयेत्तथा रोहिणीपुत्रवरणो भगणः प्रशस्यते नदः उपवेतं फलं पुष्पं वा मांसि विविधा
नि च देयं वरायवरणो कन्या भ्राता द्विजेन वा अत्यासने नातिदूरे अत्याटे चातिदुर्बले वृत्तिहीने च मू
र्खे च षट्सु कन्या न दीयते स्नाति चेद्विकायां जलमध्ये मरणं निश्चयः कृते वापि श्वयेपश्चान्मृत्यु भ
वति गोत्रिणां उद्यानमंगलं कार्यं नाभौ वैधव्यदुःखदं मोऽट्यः वारदानानंतरं यत्र जलयोः क
न्याविंस्मृतिः उदासंवत्सरादूर्ध्वं विवाहाशुभदो भवेत् पितृवंदमपौवस्यार्तदर्धे मातृवेव च मास
त्रयंतु भार्यायां तदर्धं भ्रातृपुत्रयोः दैवज्ञमनोहरे विशेषः प्राप्तिकाले सपिंडस्य मासमेकं विव
र्जयेत् विवाहस्तु ततः पश्चात्तयोरेव विधीयते दुर्भिक्षे राष्ट्रभंगे च पित्रोर्वा प्राणसंशये प्रौढाया
मपि कन्यायां प्राप्तिकालेन दुष्यति अथ कन्याविवाहकालो हि विवाहः षडब्दमध्ये नोद्वाह्या।
कन्या वर्षद्वयं यतः सोमो भुंक्ते ततो गंधर्वस्ततः पश्चाद्धुताशनः कश्यपः विवाहो जन्मतः स्त्रीणां यु
ग्मेब्दे पुत्रपौत्रदः अयुग्मे श्रीप्रदः पुंसां विपरीते तु मृत्युदः व्यासः अष्टवर्षा भवेद्गौरी नववर्षा तु रो
हिणी दशवर्षा भवेत्कन्या द्वादशी वृषली स्मृता दशवर्षा व्यतिक्रान्ता कन्या शुद्धि विवर्जिता।
तस्मात्तारे जलस्नानो तस्याः पाणिग्रहो मतः संप्राप्ते द्वादशे वर्षे यः कन्यां न प्रयच्छति मासि मासि

मु. रजस्तस्याः पिता पिबति नित्यशः पिता पितामहो भ्राता पितृव्यो मातुलस्तथा पंचैते नरकं यांति दृ-
८. ष्ट्वा कन्यां रजस्वलां मासशुद्धौ नारदः माघफाल्गुनवैशाखज्येष्ठमासाः शुभप्रदाः मध्यमाका-
१२ र्तिको मार्गशीर्षौ वै निंदितास्तपरे चूडारत्नात् पौषमकरमेषस्थे चैत्रे मेषगते रवौ आषाढे मिथु-
12 ने चैव केप्याहुः करपीडने नारदः न जन्ममासे जन्मर्क्षे न च जन्मदिवसे तथा नाद्यगर्भस्य तस्या-
पित्राद्वित्वीकरग्रहः गर्गः ज्येष्ठेन ज्येष्ठयोः कार्यन्नाय्योः पाणिपीडनं तयोरेकतरे ज्येष्ठे ज्ये-
ष्ठमासेऽपि कारयेत् वराहः द्वौ ज्येष्ठौ मध्यमौ प्रोक्तावेको ज्येष्ठः शुभावहः ज्येष्ठत्रयेन जवी-
तविवाहे सर्वसंमतं भारद्वाजस्यापवादमाह ज्येष्ठे ज्येष्ठस्य जर्वीत भास्करे चानवास्थिते
नोत्सवादीनि कार्याणि दिग्दिनानि च वर्जयेत् वसिष्ठः शुक्लो द्वितीयादिव पव कृष्णपक्षे द-
शपञ्चान्तगताः शुभाः स्मृः तमष्टमीं स्कंदगणेशाङ्गे गी चतुर्दशी वापि तिथिर्विवर्ज्यः वारशु-
द्धिः वाराः प्रशस्ताः शुभखेचराणां सूर्यार्किवारौ खलु मध्यमौ तौ त्याज्यः सदा भूमिसुतस्य
वारः कामार्कितिष्यौ न पितौ प्रदोषौ नक्षत्रशुद्धिः तिस्रोत्तरा मूलमघांत्यमैत्रप्राजेशचंद्रार्क-
समीरभौव सदा प्रशस्ताः खलु कन्यकायाः पाणिग्रहा वचधविवर्जितेषु अथ वेद्यादिविचारः ॥

नारदः तिर्यक्पंचोर्ध्वगा रेखा द्वे द्वे रेखे च कोणयोः द्वितीये शंभुकोणाग्निधिष्ण्याच्चक्रं त्रविन्यसेत् भा
स्यतः साभिजिति तेकरेखास्थेन तद्विद्धभं वसिष्ठः चक्रे तस्मिन्नेकरेखास्थितेन द्विद्धं खेचरेण प्र
दिष्टं क्रूरैर्विद्धं सर्वथिष्ण्यं सौम्यैर्विद्धं नाखिलं पादमेकं अथ लत्तावराहः सूर्यो द्वादशमस्तेषष्ठं
शुक्रः स्वनिजमस्तीयं च मंदस्तु नयति दिवाकरपुत्रो ह्यष्टममग्रतः पादैः ____ पश्चाद्द्वाविंशतितमः
पूर्णिमास्यं दस्तापंचमे सुभ्रः सुधांशुरपि च नवमं समग्रमस्ते पापशोकसूनः अथ पातदोषास्त्रिवि
क्रमः साध्यहर्षणशूलानां वै धृतिव्यतीपातयोः यद्गंडस्य चांते स्यात्तत्पातेन निपातितम् अ
थावार्ण्यरदोषमाह वसिष्ठः शुत्यादिगंडपरिघव्यतिपातयोः यद्गंडस्य चांते स्यात्तत्पातेन निपा
तितं) पूर्वव्याघातगंडपरिघशूलमहापाशानीषु विद्वान् रायाधिपरपन्वगदस्वभेषु सादित्यमूलशशि
स्वविष्णुमूलभेषु रेखामेखामूर्ध्वगा सममज्ञातिर्यक्ष्वाका पत्रा खार्ज्जरचक्रे तिर्यग्रेखासंस्थयोश्चंद्र
भान्वोर्मध्यपाते दोषप्रकार्गलाख्यः अथ दग्धदोषानाहल्लः यस्मिन्दिने रविर्वितिष्ठ यस्मिन्दिने शशी
तथा द्वयोर्योगे हतेऽग्रैः शेषं स्यात्तावत्तिथिदग्धा मन्त्र्यवेदनेत्रपाणिदिग्ग्रहतिथयोऽस्तयः ऊना
विषाणवाखेतिदग्धायोगाः प्रकीर्तिताः मरुमेघाग्निभूपालचौरमृत्युरुजोऽग्निकाः कलिहानिर्दे

मु० शोन्माहे दोषास्त्याज्याः सदा बुधैः अथ युतिदोषमाह नारदः शशाङ्के ग्रहसंयुक्ते दोषाः संग्रहसंज्ञकाः सूर्ये
दे० ण संयुते चंद्रे दारिद्र्यं भवति ध्रुवं कुजेन मरणं व्याधिः सौम्येनान्नं न पश्यता दौर्भाग्यं गुरुणा युक्ते सापत्न्यं भा
१३ र्गवेन तु प्रव्रज्या सूर्यपुत्रेण राहुणा कलहः सदा केतुना संयुते चंद्रे नित्यं कष्टं दरिद्रता अथ भुजबला
13 जामित्रदोषमाह चंद्रात्सप्तमराशिके दिनकरेऽन्यत्र पापैः कन्यकाभौमे च प्रसूदा प्रयाति विलयं सौ
रेणा वंध्या समरके जीवे शुक्रे पापांके जो शुभकरौ केचिद्वदंति क्रमाज्जामित्रोज्झिततदीक्षिता नास्य भवने
नित्यं प्रवासान्विता अथोपग्रहदोषमाह नारदः भूकंपः सूर्यभात्सप्तमस्तो विद्युच्च पंचमे शूलोऽष्टमे च
नवमे शनिरष्टादशे तथा केतुः पंचदशे चंदे दंडश्चोल्का च कोनविंशतिः निर्घातः पातसंज्ञश्च सेयः सप्त
वपंचमः मोहि निर्घातकंपाख्यकुलिशपरिवेषाकं विजेयं चैकविंशकादारभ्य च यथाक्रमं अथ
पंचकदोषमाह विवाहात् गततिथियुतलग्नेपंच धाप्यापनीयं तिथिरविदशनागाब्धियुक्तं क्रमेण
नवहृतमिषुशेषे बाणसंख्ये क्रमेण रुगग्निः नलनृपचौराः पंचमो मृत्युसंज्ञः अथ दग्धाउरानेदेवज्र्येदो
षमाह तिथिवारे च नक्षत्रे नवभिश्च समन्विते सप्तभिश्च हरेद्भागं शेषांके फलमादिशेत् तिथिवारे च
नक्षत्रे नवभिश्च समन्विते सप्तभिश्च हरेद्भागं शेषांके फलमादिशेत् त्रिशेषे तु जले विद्यात् पंचशेषे तु

भेजनः सप्तमेष्टमे च ग्रहपातो ह्येष वज्रपातलक्षणं इति दशमहादोषाः अथ लग्नशुद्धिस्त्रिविक्रमः त्याज्या ल
ग्ने व्यये मंदाष्टमे शुक्रे तृतीये लग्नपाः रंध्रे चंद्रादयः पंच सर्वे स्तेज्यसुतस्तमौ अन्त्यः न देयः पंचमे पापः के
न्द्राः षष्ठाष्टकेंद्रस्थाः नेन वेदगाः न लग्नस्थो विषक्रूरे विवर्जयेत् अन्यत्र हस्त्रिकादिभवाद्गोदिनकर
स्य दंष्ट्रिलाभा गोभौमः षंसा ज्ञाय गोविदुश्च गुरुः रिफाष्टमसप्तमे नवरो शुक्रो द्वादशस्तु सप्तरिपुवत्स्यप्लाश
मूर्त्यवव्रताङ्कः सप्तविलग्नवंधुरहितः पाणिग्रहे शोभनः अथ गोधूलिः लग्नः लग्नं यदा नास्ति विशुद्धम
न्यत्तो गोधूलिको सायुत दावदंति लग्नविशुद्धे सति वीर्ययुक्ते गोधूलिके नैव फलं विधत्ते दैवज्ञमनोहरे कु
लिके क्रांतिसाम्ये च मृतौ षष्ठाष्टगः शशी पंच गोधूलिकान्त्याज्या अन्ये दोषाः शुभावहाः भारवि गोभिः
यष्टाङ्कताभिः खुरपुटदलितो याति धूलिर्दिनांते सोद्वाहे सुंदरीणां विविधयनसुतारोग्यसंपत्प्रदात्री त
स्मिन्काले न चंद्रे न च तिथिकरणे नैव लग्ने न योगाः ख्याताः पुंसां सुखार्थं शमयति दुरितान्युत्थितं गोरजस्तु
भानोः केऽङ्गमसंक्रांशा यावत्तावत् कदर्शने तावत् गोरजो ज्ञेयो नितावलंगंगु यैस्मृतं मंदवारेन कर्तव्यं तु
यैर्लग्ने निशाम्बवे गुरुवारेन कर्तव्यमस्तगार्धपरिभास्वतः समरमारे यथैकादशगा अंशे द्वितीयो वारवती
यगाः गोधूलिकः सविज्ञेयः शोषा सलिलवाक्यमस्मृताः अनार्द्रे कर्केदिने प्राज्ञैनो वा त्रिभागन्यदेशाङ्कश्

मु.
द.
१५

क्रयोऽत्र स्वीर्यविंभेऽशुभदं वजीवेलग्नेंऽजेन्त्येच मुखे रजन्यः अथ विवाहकालं पाणिग्रहः विवाहकालं
निखिलं विवाहभे विलोकयेच्चात्र बलं हिमद्युतेः नवत्रिषष्ठेक्षि विवाहपूर्वेता नवांशकोमं उपैति लग्नं
गले यत्कार्यप्रावह्नं तन्नलत्रं विनिर्दिशेत्सुरः पूजावलोकनं तत्रं विषमदिने शुभे चंद्रे दैवज्ञमनोहरे निषि
द्धमाह चित्राविशाखाघातनारकाश्विनीज्येष्ठाभरण्याविवमस्त्रत्रयं हित्वा प्रशस्तं फलतैलवेदिका।
प्रधानकंकंडनमंडपादिकं अथ कांचीधारणं मूलेंद्रहस्तश्रवणार्कपुष्यविस्वेशचित्रानिलरेवतीषु
संस्थापने कांचिककुंडिकायां वारे रवेः भौमसुतस्य शस्ते अथ मेथानधारणं मृगानुराधावसुवाक्यतो
चवारेषाशाककर्कत्रयस्पतौ तिले मेथानसिद्धिः कविहत्खलग्नेतिथौ च शुक्लादशाके सानिश्चिता इतिमु
हूर्तदर्पणे विवाहप्रकरणं चतुर्थम् अथ नववधूप्रवेशः ज्योतिर्निबंधात् विवाहमाष्पवधूप्रवेशो
युग्मेदिने षोडशवासरान्तरम् ऊर्ध्वं तथा ह्रेयुजि पंचमाह्ने पुनः पुनस्तत्रियमो न चास्ति नारदः समव
र्षे समे मासि यदि नारी गृहं विशेत् आयुष्यं हरते भर्तुः सा नारी मरणं व्रजेत् फलोदये वधूप्रवेशोऽत्र तव
यमोक्तः पुंसाप्रनष्टोरपरियहं च नाह्ने द्वितीये विदये च विद्वान् प्रागूर्ध्वमिष्टाः त्रिपराशराद्याः अथ न
लत्रशुद्धिः व्यवाहारतत्वे पौष्णाश्विभे च श्रवणाश्च युग्मे हस्तत्रये मूलमघोत्तरासु पुष्ये च मैत्रे च वधू

प्रवेशो रिक्तमेते रव्यर्के ऽजे च पार्त्तः सूर्ये गो ऽजे मस्त्युर्वे यथ्यं च वुधे ऽस्तं जीवशुक्रार्किवंद्येषु प्रवि
शासे पदो वधूः उद्वाहात्प्रथमे शुचौ यदि वसेद्भर्तुर्गृहे कन्यका हन्यात्तज्जननीं क्षये निजतनुं ज्ये
ष्ठे पतिज्येष्ठकं पौषे च श्वशुरं पतिं च मलिने चैत्रे च पित्रालयं तिष्ठन्ती पितरं न हंति न भयं तेषामभा
वे ऽधिमासत् इति राजमार्त्तण्डात् अथ द्विरागमने भर्तुः सौम्यगोचरे दिनपतौ नास्तंगते भार्गवे
सूर्ये कीटघटाजगोषु भदिने पक्षे च कृष्णेतरे हित्वा दिक्पतिलाभगौ बुधसितौ लालाटिकं दि
क्पतिं चानीता गुणशालिनी नववधूर्नित्योत्सवैर्मंदिरे अत्रेत्यप्रथयेन वत्सशुद्धि तिथ्यादित्यसमी
रणादिति वसिष्ठोऽप्युक्तवान् पाण्मासिनी यो द्विरागमः शुभदास्त्रवर्षमसमं मेषालिकुंभे रविः कन्यामेमथु
नी न मेनवधूयानं त्वषैतौ लिके देवाचार्यसिते ऽस्तसौम्यदिवसे शुद्धेऽपरे भास्करे बादरायणः चै
त्रे पौषे हरौ सुप्ते गुरावस्ते मलिम्लुचे नवोढागमनं नैव कृत्वा पंचत्वमाप्नुयात् अथ शुक्रसंमुखवि
दोषः अस्तंगते भृगौ पुरतस्तथा सन्मुखा वदंति ण नहि जीवन्निरंशो च नैव संचालयेद्वधूं गर्भिण्या
बालकेनापि नववध्वा द्विरागमे पदमेकं न गंतव्यं शुक्रे सन्मुखदक्षिणे अथ प्रतिशुक्रापवादः
एकग्रामे पुरे वापि दुर्भिक्षे राष्ट्रविप्लवे विवाहे तीर्थयात्रायां प्रतिशुक्रो न दुष्यति गोत्रपरवेना

मु. पवादमाह काणिपेषुवर्मिषुषुमन्वन्हेगिरिमेषुच भाद्रबाजेषुवान्येषुप्रतिशुक्रंनजुष्यति कश्यपः
दी. पौष्णादिवैश्विपादेके यावत्तिष्ठति चंद्रमाः तावच्छुक्रोभवेदंधः संमुखेगमनंहितं ˝ ˝ देष्ण।
१५ नोविघ्नमेतप्पोद्वाहेनवधागमनेचप्रतिशुक्रविचारणानास्ति भीमः एकग्रामेचनः शालेजुर्भि
15 क्षेमत्रसंकटे खेलेननीयमानायाप्रतिशुक्रंनजुष्यति इतिमुहूर्तदर्पणोद्विरागमनप्रकरणं
अथप्रथमप्रसंगः उत्तरात्रयरोहिणीपुष्यमैत्रेकरेमृगे चित्रास्वातिनिष्ठाहवंनायोसंगमः शुभ :
कन्यावैणिकमीनगोलिभवने केंद्रेस्थितेसद्गृहे पापैर्विक्रमवैरिलाभसहितेयुनेशुभैर्वीक्ष्यते वा
वेसौम्यदिनेसयोगकरणेप्रास्तेचविक्राष्टमीचाकामावर्हितेनतिथौशुभविधौनार्यः स्वयोगः शुभः
अथशय्यादानं दीपिकायां पुष्येनुराविशाखासुज्येष्ठास्त्रानाक्षिमघचंद्रभे शय्यादानमरिक्तासु वा
यंचेल्ककेणहति श्रीपति त्रिकोणकेंद्रोपचयेषुसूर्यंन्द्रमसौतारानीतकरेकजीव शेषग्रहेषुप
चयास्थितेषु गमधुनोत्पादनमासनेति ज्योतिःनिबंधे अग्न्याधानोक्तनक्षत्रेलग्नहोमं तथाविधः का
टिहोमंचशुक्रायचंद्रेचप्रबलेस्थिरे मैत्राश्विनीगुरूकरादितियान्नमूलेश्रीपुनरागणोवसुवारुणा
पौष्णभानि प्रास्तानिहोमविधिमंगलयज्ञकार्ये पुत्रार्थवृद्धिपनधान्यसमागमाय अथाग्निचक्रं

तदगणिवर्ज्जशुभास्करविचंद्रमाः कुजजमवेज्यविधुंतुदकेतवः रविभतोदिनभंगसंख्ययात्क्रमात्त्रितिर
गोत्रितयंत्रितयंनिमित्त दिनकरात्कितमः कुजकेतवो ज्ञतभुजोनशुभाः शुभदाः शुभः दहन
चक्रमिदंप्रविलोक्यतां हवनकर्मणि सर्वसमृद्धये अथाग्निवासः वसिहृसमयुक्तास्तिथिभ
दिनयुतावेदहृच्छेषितः स्यादेकान्स्युर्गमनतोयोदहनमलयितोभूमिमध्येऽग्निवासः वितास्ते।
नोविमाप्तोवसचयनिष्पत्तिः स्यात्वन्वदीक्रमात्स्याद्देवाविस्मृतात्तोपुष्यानियमस्तातोसंस्कृता
नोविचारः ॥ इतिमुहूर्तदर्पणे कन्यादानप्रकरणं अथाभिषेकः रेवत्युत्तरमैत्रपुष्यहरिभे
ज्येष्ठाश्विनीरोहिणीचंद्रादित्यादिवाकरेशुभतिथ्यांकेंद्रत्रिकोणे शुभे क्रूरेचोपचयस्थितेस्थि
रगृहेवारेबुधादित्रयेचेंद्रेकेंद्रमहीभृतामुनिकरोत्तमाभिषेकः शुभः रत्नमालायां विलग्नज
न्मेशादशाधिनाथमार्तंडधात्रीतनयैर्बलिष्ठैः रविज्ञशुक्रैः स्फुरदंशुजालैर्महीभृतांनामभिषेकइष्टः महेश्वरः नाभिषेकोन्यपक्षेत्रे नाधिमासे नलभ्यते नचाहनेनथाविष्टोनरिक्ता
यांनरात्रिषु अथभीमपराक्रमेभौमप्रकरणं राज्याभिषेकाद्विजहृदंतिसेनच्छिदानोक्रोषि
कर्मणोच वादस्यवेद्मातनयस्यवारेप्रारंभमिष्टिंमनयोवदंति कश्यपः उत्तरात्रयमैत्रेंद्र

मु॰ द॰ १६ 16

यान्सौम्यकरोतषु मध्युत्पश्चीन्त्यपौष्णेषु कार्यं राज्याभिषेचनं अथ लग्नं वसिष्ठः त्रिकोणकेन्द्रनिध
नेषु सौम्यैः स्थिरषष्ठलाभदगतैस्त्वपापैः षष्ठाष्टलग्नव्ययवर्जितेन चन्द्रेण राज्ञां शुभदोभिषेकः अ
थ राजदर्शनं गर्गः अर्कप्रदीपात् हस्ताश्विश्रवणध्रुवमित्रभानि विद्वस्तगात्रपश्रुतिवासवानि महीश्व
राणां श्रुतिभिः स्मृतानि विलोकने भानि शुभप्रदानि इति मुहूर्तदर्पणे राज्याभिषेकप्रकरणं अ
थ यात्रा वसिष्ठः शुक्रसन्मुखं समाह इति शुक्रादिदोषो यं व्रतनेगमनेन्वेषणां राज्ञो विजययात्रायां ना
न्यदादोषमाहवेत् तिथिशुद्धिमाह नारदः षष्ठाष्टमीद्वादशीकारिक्तामावर्जितास्सव यात्रासुशुक्ल
प्रतिपद्दिनियनायाधनायच वारशुद्धिर्वसिष्ठः सूरेन्दुदैत्येज्यसौम्यजानांवारास्त्ववर्गाः शुभदा :
प्रयाणे आदित्यभूसूनुशनैश्चराणां वारास्त्ववर्गा नैव शुभः प्रयाणे नक्षत्रशुद्धिर्वसिष्ठः पौष्णद्वये
मित्रहरिद्वयेन्दुहस्तादितीन्द्येषु च भेषु चैनं यानं नृणामिष्टफलप्रदं स्यात्सकर्णत्रिपंचादिसमस्त
ताराः मघाविशाखानिलवह्निसर्पसहोनकत्वाष्टसमीरणानि यानेषु निष्टानि पराणि भानि
नमोभनान्यवननिर्दिष्टानि अथ सर्वदिग्द्वारकाणि पुष्पार्काश्विनमैत्राणि सर्वदिग्द्वारकाणि
च सर्वदिक्ष्वपि यात्रायां सर्वकामार्थदानि च अथ वारशूले नारदः न मेन्द्रेज्यदिने प्राचीं नव्रजे

हरिणांगरौ स्मिनार्कयोः प्रतीचींनोनैोदीचींज्ञारयोरपि परिहारमाहगुरुः ताम्बूलेचंदनेमृ
त्पुष्पंदधिघृतंतिला। कारशूलहराण्यकीहानाद्यैणभोजनात् अथनक्षत्रशूलेश्रीपतिः
नैर्ऋत्यैंद्रयमादिक्षुमियात्राजपादेप्रतीचींनोरोहिण्यंधनपतिदिशंफाल्गुणींचोत्तरास्व शू
लानीति शूलानीतिविलंघयंतिमन्वजायेविनलक्ष्म्याशया अक्षाशापुनरापतंतियदितेशुक्रे
णतुल्याश्चापि वसिष्ठः शूलसंज्ञानितिथ्यानिशूलसंज्ञाश्चवासराः यायिनोमृत्युदाःपीत्रं।
चाथवाचार्थहानिदाः नारदः परिघमाह क्रमाद्दिग्घातिकानिस्युः सप्तसप्ताग्निरस्ततः परि
घंलंघयेदंडानाग्निस्थसनहिंगते अथजीवपक्षमृतपक्षः मृगोदये राहुभुक्तानिऋक्षाणिजी
वपक्षश्चयोच्यते ग्रासोदयोर्दृगोदभोग्यानिमृतपक्षः प्रकीर्तितः यत्रऋक्षेस्थितोराहुर्वदनेनहिनिर्दि।
शेत् भुक्तात्यंचदशोऋक्षेनसपुच्छंव्यवस्थिते फलमाह जीवपक्षोदपानाथेमृतपक्षेरवौत
थातस्मिन्कालेशुभाथयात्राविपरीतानहानिदा चन्द्रादित्यौयदायुक्तौजीवपक्षेव्यवस्थितौ तत्रदे
मजयोलाभोयात्राकालेनसंशयः मृतपक्षेयदाकालेसंस्थितौचंद्रभास्करौ नदाहानिभयंभे
गोमृत्युर्यात्राफलेमते अथकुलाकुलविचारः द्वितीयादशमीषष्ठ्यः कुलाकुलमुदाहृताः वि

मु॰ रं॰ ८ 17

षमाश्च कलाः सर्वाः शेषाश्च तिथयः कलाः अथ वाराः रविश्चंद्रोऽरुः सौविश्च वारोऽथ कलामताः
भौमश्शुक्रौ कलाख्यौ च बुधवाराः कलः कलः नक्षत्राणि श्रीपतिः आग्नेये दक्षिणे पश्चिमे च भमतामृषिवि
दैवाश्विनीभानान्युत्तरवैनेन्द्रतानि कलज्ञान्युक्तानि भानि स्फुटं बलादित्यकवेन्द्रविस्रहियमस्वात्यम
शूभाजपान्याङ्कस्वः पकलान्यतः कलकलान्युक्तानि शेषाणि च वारेतिथ्यैव नक्षत्रे च कले यायिनो
जयः कलाख्येषु यायिनो हानिः संधिश्चैव कलाकले अथ योगिनीफलोदय पूर्वस्यामुदये ब्राह्मी
प्रतिपन्नवमी तिथ्यो माहेश्वरी चोत्तरस्यां द्वितीया दशमी तिथ्यो एकादश्यां तृतीयायां कौमारी वे
ह्निकोनगा ऊर्द्ध्वं दशम्यां चतुर्थ्यां च वैष्णवी नैऋती भवेत् पंचम्यां च त्रयोदश्यां वाराही दक्षिणे तथा
षष्ठ्यां चैव चतुर्दश्यां ऐन्द्राणी पश्चिमोदया पौर्णिमास्यां च सप्तम्यां वायव्ये चण्डिकोदयेत् नष्टे चेद्दि
ने ष्टम्यां महालक्ष्मीर्धिवालये ऊर्द्ध्वं यत्नाग्निनैरृत्यां याम्यां वा वायुशूलिनो काष्ठां भजन्ति योगिन्यः
क्रमात्प्रतिपदादिषु एषु तो दर्शितो वापि योगिनीगमनोदिता वामसंस्थाख्ययानेष्टा एवमेव विवर्जि
तयेत् वामाग्रेस्तु दाग्रे जयदा पृष्ठदक्षिणे यात्राकाले प्रवेशे च योगिनीसंमुखं त्यजेत् अथ
कालपाशः कौवेरे तो वै परीत्येन कालो वारे कदो सन्मुखे वितत्पाशाः रात्रावेतौ वैपरीत्येन गण्यौ

यात्रायुद्धेसत्त्वेवर्जनीयौ अथत्रिविधोराहुः समरसारे प्राग्वायतोनकशंभपाशिज्ञतश्चक्रौवेरवेश्वो।
दिशोयामार्धेजगद्वह्निपाशिकजभौमोमह्यप्रहरौ ˘˘˘˘ एष्टींचदक्षिणाःअभोदिग्यदिकोसौतर्ये
तयोश्चजेत्त्रीघ्राणनादवनेंद्रवारुणमद्दिम ˘˘˘˘ प्रतीचींदिशः राहुःप्राग्पंततोवायोदक्षिणेघूर्णनपश्चि
मे वाय्वेयेतरेनैरृत्यांप्रहरार्धंचतिष्ठति अथघाततिथिः गोसिंहोकरुषेघाततिथिस्तुपूर्णाभद्रा।
न्युक्तांकर्कटयोश्चनंदः कौर्प्याजयोर्नक्रघटेचरिक्ताजयायान्यजभमद्रनेनशास्त्रः अथघातवाराः
नक्रेभौमोगोहरिस्त्रीषुमंदस्त्रश्चोहंहकौंजभेत्स्वकर्के शुक्रोकोदंडालिमीनेषुजंभेजत्केजी
वोघातवारानघास्ताः अथघाततारा मघाकस्वातीमैत्राणिमूलेश्रवणवारुणे रेवतीयाम्यया
ज्ञीवसार्धमेषादिम्रुत्पवे अथघातचंद्रः भूपंचनंवायमघाद्विशास्तुवज्ञा द्विवेदावसुरुद्रसूर्याः
मेषादिकानांक्रमघोमनंतियात्रासुयुद्धेषुचघातचंद्राः युद्धेचैवविवाहेचक्षमारीपूजनेतथा रा
जसेवावाहनादेघातचंद्रंविवर्जयेत् अथसर्वांकः देवज्ञमनोहरे तिथिवारेवनक्षत्रेसयोज्यस्पा
पयोञ्चिया हाम्भ्यारामेस्तथावेदेगुणाधिनाघ्याभाजयेत् अष्टभिर्भुतैर्भिश्चैवनतथाहिगुणपावकैः
आद्यस्थानेभवेत्तीव्रामध्यस्थानेमहद्भयं अंत्यस्थानेभवेल्लक्ष्मीः सर्वांकेविजयोभवेत् अथपाटलयोग

मु॰ दं॰ सूर्यभाक्रान्तयेष्वोद्वं सप्तभिर्भोगमाहरेत् एकत्रिंशद्ववनारोहट्टलेनाम निश्चितं त्रिविंके मरणं शेषे हीस
म्मंपो मसट्टलः यात्रायेत्र फल प्रवाहसममेवार्थं च सेयोनष्याङ्क्षा पुगामतज्ञाकवृथनविचयोपापारिज्ञगेय
१८ हे अम्बेभोहूवत्यादिवोहनिविद्योत्या न्याः सदेवाट्टलोवत्नादत्र शुभेषु मंगलविद्योदोषोननतस्य ज्ञावित
18 ग्रण्यह्रीसवं सूर्याभाक्रान्तयेष्वोद्वे पञ्चादितिथिवारयुक नवभर्क्षे सप्तशेषे हीसवंतत्स्वकीर्तितं गर्गः
प्रवेशान्निर्गमो स्यातामेकस्मिन्नेव वासरे तदाप्रावेशिकं चिन्त्यं बुधैर्नैवतु यात्रिकं भृगुः एकस्मिन्ने
व दिवसे यदि चेद्गमनं प्रवेशश्च प्रतिशुक्रवारस्थूलेन चिन्तयेद्योगिनी पूर्वं रत्नवल्यां श्रावणएके यदा
याने सोमो मेषस्थलि निर्यने पिवा व्रजेदर्कोदये सत्ववाम यायाङ्के वाप्यशंकितः यात्रासमराव उक्तः प्रशंसते गर्गः
शाङ्कनेन बृहस्पतिः अंगिरश्च मनोत्साहाद्विजवाक्यं जनार्दनः अथ लग्नं वराहः प्रायोजयः सद्भजपा
त्रदशायसंस्थाः पापाः शुभाः सवित्रजेपरि पत्यावस्थे सर्वत्रगाः शुभफलं जनयन्ति सौम्याः स्वकाः
स्वकेस्थ मसराशि गृहे यियासोः दैवज्ञवल्लभे वक्रपं कर्काकरोमीनः कुंभोरिक्तो भयप्रदः कर्कालि
चापाः शस्ताः स्युर्जलयाने जलोदये शास्तेन कीटालि वृषोदये षुयानेनवा शेषष्ववाप्रयाते लग्न
निषास्ता निशुभयद्धानां जलप्रयाणां च जलोदये स्यात् वसिष्ठः जन्मराशौ लग्नगते तदेशो वाविल

ग्रगे शुभाभीष्टफलदा यात्रा राशौ शीर्षोदये भयदा स्वाष्टलग्ने लग्नगते राशौ वाप्यष्टलग्नगे यात्रा भंगो भवेत्तत्र
द्वादशे वाथ लग्नगे पूर्वादिदिक्षु मेषाद्याः क्रमाद्दिग्द्वारराशयः दिग्द्वारराशयः सर्वे तद्दिग्यात्राः शुभ
प्रदाः दिग्द्वारलग्ने लग्नस्य यात्रा सर्वविजयप्रदाः लग्ने दिक्प्रतिलोमे च हानिदा शत्रुभीतिदाः शुभल
लाटयोगः ॥ वराहः लग्ने भानुः सुतोऽष्टगतश्चन्द्रो व्योमस्थः पातालस्थोऽहिमकरस्य सुतः स्वत्रिकोणे दे
वमंत्री नष्टकुजो व्ययभवगतो भास्करिः सप्तमस्थो राज्ञां नित्यं निधनं व्रजः स्वादृशं वारयन्ति योगे
स्मिन् पार्थिव निर्गताः शत्रुनैसत्स्य रवीशादयः नष्टबलैर्द्विजानयः द्रोणवीर्यादितो रजनीकृद्भाक
र्जिजातयोथ स्मानतोर्ने रेद्रायोगैर्निमित्तैः शत्रून् स्वचौराः तत्रोऽस्य प्रोषा विजयं भजंति ते सर्वे पुनः लग्न
गतौ विनिजग्धाः लग्ने गुरुर्बुधभ्रगुराहिवकालमनस्थो षष्टे जनार्कतनयो दिनक्राद्धितीये चंद्रस्ययस्य दश
मो भवति प्रयातस्य समभिवांछितफलाप्तिरलेन्दुपस्य योगेन येन नृपतयो रिपुदेशं प्रयांति देमेन तेगम
नमागमने च त्रयः क्षेमं यशो रिपुविनाशमथाति योगे योगाविये गगमनेन जयेद्धरित्रीं एकेन
वाबुधयत्रहस्पतिभार्गवानां योगो भवेन्नवमपंचमकंटकस्थाः द्वाभ्यां वदंति स्वनयस्त्रयो योगमे
षां योगाधियोगमपरेत्रिभिरुदाहरंति वराहः कल्याणनामसमाचिवाप्त जनाधिभृत्यदेवतविप्र

मु. द. १९
19

जनकं शुक्रिमध्यसंख्या द्वात्रिंशतं समुपगम्य पदानि भूमौ प्राग्गात् द्विनागरथवाजिनरैः स यायात् रा
जमार्तंड गृह्यागृह्यान्तरं गर्गः सीम्नः सीमान्तरं भृगुः शरक्षेपं भारद्वाजो वसिष्ठो नगराद्बहिः श्रीप
तिः वसेन्नैवैकत्रदशाहानि तीर्थोदिनानि नो सप्तच मंडलेशाः यः प्राकृतः सोपि न पंचरात्रं भद्रेण या
त्राप्रस्थितः प्रयोज्या चंडेश्वरात् कोशं वा यदि वाप्यर्धं प्रथमे ह्नि शस्यते द्वितीये योजने गत्वा निव
सेत्स महीपतिः तृतीये योजने सार्धं वसेदाक्रम्य हूयतः ततः परं यथेष्टं तु मार्गे यायान्महीपतिः
उद्यतप्रस्थमतपवदातिर्णां द्विद्वात्रिंशत्पदमभिगम्य दृष्टयानः आरोहति लघु तद्धेमता सुपात्रं
दत्वाद्दौ गणकवराय च प्रयत्नात् प्रस्थानकर्तुर्नियमं गर्गः यस्त्व संप्रस्थितो यात्रां ब्राह्मणान वम
न्यते नासो प्रतिनिवर्तेत तदंतं तस्य जीवितं स्वकीयां परकीयां वा स्त्रियां पुरुषमेव वा ताडयि
त्वा तु यो गच्छेत्तदंतं तस्य जीवितं प्रमत्तो व्याधितो भीतः श्रांतः क्रुद्धो बुभुक्षितः प्रस्थाने न प्रयतेत की
र्वैर्वा स्तल्पैवत मार्गे तिष्ठेद्विहृतश्चेत्त्यज्य तु बैमक्षुर्मतिः प्रस्थानकाले मज्जो वर्जयेन्मैथुनं स
दा वपनं वमनं चैव तैलाभ्यंगमस्नु लोचनं यात्राकाले जयार्थी वै वर्जयेत विचक्षणः यात्राकाले
तु संप्राप्ते मैथुनं यो निषेवते रोगार्तः क्षीणकोशश्च स निवर्तेत मानवः कटुतैलगुडक्षीरपंक

मोमसाप्रस्थानेन तथा भक्त्वा सौ याति यो मोहाद्बाधितः स निवर्तते अत्रिः यस्तु संप्रस्थितो यात्रां भार्यां
नैवाभिनंदति भार्यया नाभिनंदितः यस्तु नः स निवर्तते यस्तु संप्रस्थितो यात्रां निवर्तेत पुनः गृहे
कामं वापि दिवा कामं न स सिद्धिमवाप्नुयात् राजमार्तंडे विशेषः छत्रं ध्वजमत्स्यमथवा
यज्ञोपवीतं द्विजैर्वै शस्त्राणि स्वकीयवसनं तरगोर्दत्वा स्थापयेत् ग्रामोपांतनदीद्विजामरगृहो
द्यानेषु वापीतटे स्थापयेद्वापि मनोरमे च कथितः प्रस्थानयात्रेषु भा जन्मर्क्षे चाष्टमे चंद्रे वारे भौम
शनैश्चरे प्रस्थितेन न गंतव्यं तत्पतंगाहिते दिने राजमार्तंडे प्रस्थानदिनानि शुभदानि वदंति मन्व
द्याम्यामतीव शुभदानि दिनानि पंच श्रोत्रीवधं प्रश्नमदिशि दितिनायकानां प्रस्थानकेषु दिवस
द्वयमुक्तेरस्मान् आदौ कृत्वा पूर्णकुंभं दक्षिणे नाग्निना व्रजेत् गोमये वा गुरोरेव वायस्य पादौ नि
मज्जतः उद्धृते गोमये दृष्ट्वा यात्रायां सिद्धिं विनिर्दिशेत् अकालवृष्टिनिषेधो राजमार्तंडात् मा
सान्मार्गप्रभृति मनयोर्व्यामवाल्मीकिगर्गीयावस्तु डावनकरणं वै जीवृष्टिदोषं वदंति नार्दी
जेवः सुरपतिः शुक्रः वर्कि वृष्टेरकाले मासा वेताशुभफलदा मार्ग पौषान्मेघाः पौषादिचतुरो
मासा प्रोक्ता वृष्टिरकालजा वर्ते यात्रादिके वर्जयेत्सर्वामरान् मार्गस्य पूर्णमास्यादौ वृष्टिका

मु. लग्नकालजं वृद्धिं च निंदितां प्राङ्गने माघे फाल्गुणेपि च विवाहारंभदिनायां च स्नाननियमः त्रिवारं
र. वर्जयेत्स्त्रीणां पंचाहं तोरकमेव न दद्यात् अवशेषाणां समग्राहं मैथुनं त्यजेत् कृत्वा तु मैथुनं रात्रौ शुभाते
२. योभिगच्छति नासौ फलमवाप्नोति कृच्छ्रेणापि निवर्तते बादरायणः यावद्व्रजति च ग्रामे यत्र का
20 र्यं निमित्तं यावद्व्रतानां निवर्तते तावत्तुल्यं हि मैथुने मनः अन्नं त्वान्तेन या भार्यां सन्निधौ नोपग
च्छति यो रात्रौ ब्रह्महत्या यो युज्यते नात्र संशयः श्रवणः आर्धं ते के कार्यपाते स्नानायां समाग
मं कृत्वा शुद्धे तो गच्छेत् लभते मनोरथान् अचिरकालेन नारदः उन्मेवापनयोद्वाहप्रतिष्ठाशौचस
तके अममासे न कुर्वीत यात्रां तत्र जिगीषुः शयनासनानि भेरीमृदंगमङ्गलशंखवीणावे
दध्वनिर्मधुरमंगलगीतघोषाः पुत्रान्वितस्त्रियुवतिस्वर्णिः सवत्साधेनाम्बरच्छत्रजकोभिसुव :
शस्तः भृंगाराजनवर्द्धमानमकराबद्धकपुष्पामिषालीपवीरस्पानपूर्णकलशाङ्कुशाणि
सिद्धार्थकः वीणाकेतनमीनपंकजदधिदीपाः स्वगोरोचना कन्या शादवसितेनवसन सुमनोविप्रा
स्वरत्नानि च कच्छपः कार्यसिद्धमवेक्ष्य प्रावेशायनवर्जिते प्रवेशाशोदनयुतः शावःस्यात् ।
मङ्गलः वसंतराजः आदायपरिकं कलशं जलार्थी यदि व्रजेत्कोपि महाप्रयोगेन पूर्णसमादाय ।
२०

निवर्त्तते सो यथा ह्यातार्थः पाथिकस्तथैव ज्योतिःप्रकाशे प्रदक्षिणगतैः कार्यो मृगराजैर्मृगैः
शुभः स्वरघाद्येशुभो वामे एहेवापि पिपासन्तो अथापि शकुनान्यानि वक्ष्ये दशाह्नः अदृष्टकाल
होरहृज्ज्वलनमात्रं वै योषितो बिडालसमरे हतं तेखलनमयूरा देवत्वा उरुक्रममपि कपोतम
द्विषयोस्तु युद्धं भवेत्प्रयाणसमये नृणामभिमतार्थविच्छित्तये कर्पासोषधकासधान्यलवण
क्लीवास्थितैलं वसापंकांगाररज्जुडाहिचर्मशाकातः क्रोधायसव्याधितः वातोन्मत्तजडाथकत्रण
तृषार्त्तदेहा मत्तकायसंमुण्डाभ्यक्तविमुक्तकेशपतितनाकाषायिनश्चाशुभाः वेश्या वरः स्वरोहम
द्विषाद्वृषाश्वमेगल्यादिसंयुतः तेषां वै दर्शने जाते गंतव्यं न कदाचन वसंतराजः जाते विरुद्धेश
कुनेधनीनो व्याहृत्यकृत्वा करपादशौचं श्रावमथवृद्धजनतो यस्तार्त्तिहे प्रपश्ये कुनोनगम्ये
आद्यविरुद्धेशकुनेप्रतीत्य प्राणानृषः पंचचषट्प्रयायात् अथैत्ताहितीये द्वितीये कृत्वा तृतीये व्याहृत्य न
नयदृष्टमभ्यपेयात् काकः कपिंजलश्चैव मार्जारः श्वानतैवच प्रवेशोवामभागे तु यात्रायां दक्षि
णेशुभाः अथ सोडस्यसंहितायामपशकुनानि यदापशकुनेपश्येद्विपरीतमुपस्थिते स्नात्वा
कांचनं दत्वा निर्निमेषकस्ततो व्रजेत अथपाल्लिकाविचारः सर्वविद्वद्भिः तंनेहं गोदाततमरणं प्रदं

मु: अफलं तन्नतेबालसूद्रपीनमकैतवं अथास्येंगितं मफर्मन्द्र्मर्मभ्रमलंकरोति मंताऽयमनोनलोमया
६: यी अकार्यभीतोऽसौविलोचनस्याग्रिवं मभवेत्सरगोविधेयं आरोहति दीतिपतौ त्रिनयोपपन्नेया
३१ अनंगोऽयं तदूरंगे प्रतिहाषितस्य वक्रेणवामस्य शांतिदक्षिणमात्मपार्श्वयोस्थः समर्वशंयिगास्ततेनाति
२१ लक्ष्मी अथगतेंगितानि स्वलति गतिरेकास्माद्गुह्यकाणि निदीनाः स्वमतिमझ्झस्वदीर्घं व्यस्तहस्त
पृथिव्यां इतस्ततः कालितदृष्टिः स्वप्नशीलं विलोमे भयस्मानाद्दिनभवनी नैकादोहातन्मूक्रांतस्य अथस्तु
भेतितम वाल्मीकस्थान शल्यस्तानं नक्रमणनः स्वेष्ट्यादृष्टदृष्टिः यात्राकाले नवर्तितं वलगतिवं
कमनस्यचोष्टेः कदाम संत्याहकाले जनयितिमम हृष्टोकंवेवक्रमागीतत्कालं वासमाप्नोजयस्य
दष्यारदवेष्टये हस्तेणाच इति मुहूर्तदर्पणे यात्राप्रकरणं अथगृहारंभः श्रीपतिः त्रिषुणास्तु
ग्निवेदायिषु मवेद्धिशुभार्यभाज दोहानाशः शुभंविलेश्रीः स्नान्यंवेध नेयनं शोकोयात्यंस्तनिपञ्च
कतीन्द्वयहानि विनाशोऽपुत्रे मन्यहानिरथ्यथने श्रीक्षेवेक्रेर्भयेच लक्ष्मीप्राप्तिर्भवति भवनारम्भक
र्तः क्रमेणचेत्राद्येषुनितितिफलेवास्तुशास्त्रोपदिष्टं अन्यस्य श्रावाढेवैत्रास्वयुजोर्जमार्गजे
ष्टेषु सप्रष्टमदेयुन निकेतनानाचटने प्रशस्ते योगेश्वराचार्यमतेन राज्ञा अथयहमामानिना

रवोदये दीर्घायाम्यचहस्तैर्कादिद्रुममैकार्यसंयुतं ५५ ७६ भक्तेभवेद्धेवंयहनामध्रुवादिकं ध्रुवं
वयान्यंवजयेमनंदेवरंवकानंचमनोरथंच सवज्ञमनोवल्लउमेवाद्ये ज्ञातंविपदंयनदेवंयेव
श्रानंदयशंविपुलाढ्यंचस्याक्षश्रशेनाद्विजयाभियान वेषिमग्रस्यारमेतेषां शीघ्रयोहृद्वयेधना
नादः ग्रहोरयोलघुस्याप्यःपुरस्तान्मूर्ववन्यसेत् ग्रहाभिःपश्चिमपूर्वसर्वयहफलंस्मृतं वाय
रायणाः ग्रहविस्तारगणितेदैवज्ञैर्गपहस्तेनफलभवेत तत्पृणस्वग्रीभिर्भक्ते शेषमायोध्वजादिकः
श्रीपतिः ध्वजोधूम्रोथसिंहाःश्वासौरभेयः खरोगजः धांक्षाश्चेतिकमेणैतदायाष्टकमुदाहृतं
तत्फलंगर्गः कीर्तिप्रणाकोजयेयैवंरंयनंनिधनंतावत् रोगश्चेतिप्रदाश्चांभीध्वजादीनांफलंक्र
मात् अथयज्ञानं अंकानष्टगुणाष्टनागजलधिवालेयुतं भूफलंनागागम्यकादिवाकरभतिथिभि :
योगैः खस्र्यैर्भजेत् आयंवारमणांशकोयणाम्भणानावातिथिचिंतयेयोगंचाश्विनीहृद्य
कपदेभागहृतंतावंकेके तिथिषडिविवद्वगोश्चये द्वितीयापंचमीपूर्णानृतीयाषष्ठीकीनथा
सप्तमेदशमीचैवत्रयोदश्यैकादश्यौनथा त्रयोदशीपंचदशीतिथयः स्युः शुभावहाः दारिद्र
निपञ्चम्यांचतुर्थ्यांधनहारिणी अष्टम्यांचटनेज्ञयांनवमीधान्यगानिनी दशोराजभयंज्ञेयंभ्

मु॰ तैव सर्वविनाशने अथ वारफलं सूर्यांगारकवारेषु वैश्वानरभयप्रदाः इतरग्रहवारेषु शस्ताः सर्व-
दे॰ कार्यार्थसिद्धिदः अथ नक्षत्रशुद्धिर्गर्गः ध्रुवतारामृगरोहिणीपुष्यमैत्रकरत्रये धनिष्ठाद्वितये पौ-
२२ ष्णे गृहारंभः प्रशस्यते अथ द्वारस्थापने मासशुद्धिः कर्किनक्रहरिकुंभगतेऽर्के पूर्वपश्चिममु-
खानि गृहाणि तौलिमेषवृषवृश्चिकयाते दक्षिणोत्तरमुखानि च कुर्यात् मीनचापमिथुनांग-
नागते कारयेन्न च गृहं न भस्करे अन्यथा यदि करोति चेन्नरो भीतिव्याधिशोकधनहानिमश्नुते पू-
र्वपश्चिमे भाद्रपदादिमासे मार्गशीर्षादौ दक्षिणोत्तरद्वयं च श्रीपतिः अथ द्वारे तत्फले गृहस्य द्वा-
द्विनामान्तरमिश्रितेव विभिर्विभक्ते क्रमशोऽत्र काश्यपाः इंद्रो यमो भूपतिरन्तकोऽसित् अथ द्वा-
रस्थापने नक्षत्रशुद्धिः अश्विनी चोत्तरा हस्त पुष्य श्रुति मृगाः शुभे स्वाती पौष्णं च रोहिणी
एषा द्वारस्थापनादिरोपणे जगाद्मनोहरे पाषाणेष्टकादि गेहानि निषिद्धमासे न कारयेत् तृणा-
दारुगृहारंभे मासदोषो न विद्यते ज्योतिश्चिंतामणौ अत्र देशे गृहादीनां द्वाविंशाङ्गुलतोऽधिकं
न तत्र चिंतयेद्धीमान् शणानायव्ययादिकान् राजमार्तण्डे शालान्यासादिनो कुर्यान्न प्रयाणमे
प्रयातने व्यासः अन्यवेश्मासिने दारुने वान्यस्मिन्निर्याजयेत् न तत्र वमने कर्तावमंति पन

जीवति समरांगणे इष्टिकाकाष्ठपाषाणमृण्मयं तत्कालचूर्णमायसं त्वर्णपत्रं तु यैः प्रोक्तं दारुमतं ।
गृहायवै प्रारंभ्यथः नूतनेनूतनेकाष्ठे जीर्णेजीर्णंप्रयुज्यते जीर्णेवानूतने श्रेष्ठं न जीर्णं नूपनेश्च
मे हारवेधे फलेवारुरः मार्गतरुकोणकूपस्तम्भकुमाहिरुमश्लभं द्वारं उच्छ्रायाद्विगुणामि
तां भूमित्यक्त्वा न दोषाय अथ यत्र कूपनिर्माणं वास्तुः पश्चिमे यत्र दानैः स्त्रीनाशो निधानता
भवेत् सम्पत्तुरभयं सौख्यं वृष्टिः प्रागादितः क्रमात् कूपे कृते मध्यमेबयं न धान्निस्वकवास्तु
नः तस्मात्सम्यग्विचार्यैव कूपं कुर्याद्विबुद्धिमान् इति मन्दिरे वास्तुप्रकरणं अथ गृहप्र
वेशो नारदः अथ सौम्यायने काले न वदेशम श्रवेशने विधाय पूर्वेद्युर्वेसेवास्तुपूजां बलिक्रियां
वास्तुपूजामकृत्वाय प्रवेशो नव मंदिरे रोगान्नानाविधान्क्लेशान्प्राप्नुते सर्वसंकटं अथकपाटम
नाच्छत्रमदत्त्वा बलिभोजने गृहे न प्रवेशो देव विपदामाकरो हितत मासशुद्धिः माघफाल्गुण
वैशाखज्येष्ठमासेषु शोभनः प्रवेशो मध्यमो ज्ञेयः सौम्यकार्तिकमासयोः अथ तिथिवारशुद्धिः
शुक्लान्यवारतिथिषु रिक्तामावर्जितासु च रविवारादिवाराः प्रवेशो मंगलप्रदः अथ नक्षत्रशु
द्धिः वसिष्ठः चित्रोत्तरानुराधाः पाकामित्रवसुस्वात्यवारुणपुष्यभेषु वनं आयुरर्थनारोग्यसमृद्धिपौत्रसन्तती

मु. तिदः स्याद्विविधो प्रवेशः अथ लग्नशुद्धिः केंद्रत्रिकोणायधनत्रिसंस्थैः शुभैस्त्रिषष्ठायगतैश्च पापैः ल
द. ग्नेत्यषष्ठाष्टमवर्जितेन चन्द्रेण लक्ष्मीनिलये प्रवेशः श्रीपतिः गृहाल्लग्नतो जन्मराशेर्जन्मोदयाद्दश
२३ कीर्तितो मूर्तिभिर्वेश्मप्रवेशः शौनकादिभिः अग्रेवामे च पृष्ठस्युर्दक्षिणे नस्वनिशापतौ भ्रममायुश्श्री
रभयंरुद्दकर्तेर्धनं क्रमात् अथ यमप्रवेशः पृष्ठेमैत्रे स्पष्टमन्त्वात् ध्रुवेत्वाष्ट्रे च पुष्टलग्ने वास्तुदेवारुणा
23 ग्राम्लं भरण्यां प्रवेशनं कृत्वा विशन्नजलकलशं गृहद्वार्यतो वामतोर्कस्रातः स्रग्वी विमलवसने म
गलैनीतवेषैः व्यस्ते यात्रा कार्यित शाकुनैर्मङ्गलं आगतागारं रम्यं पुष्पप्रकरशोभितं तोरणाद्यैर्विभ
म्र वामे रविबिम्बकर्माह लग्नात् भागादितो दिन्द्रहोडोरा अंशोनियोजयेत् एकमेकं न्यसेत्कोष्ठे
हूर्यवामे विचिंतयेत् अथ कलशचक्रं ज्योतिप्रकाशे भूवेदपंचत्रिस्त्रिप्रवेशे कलशे कुंभाक
स्तिगतिर्थनं श्रीसाद्धेर्वैर्भुक्तिरनाभवे अथ देवनायने दीपिकायां ध्रुवलघुमृदुचरवर्गैर्वारुणावि
ष्णुदैवमृदुदीनदिनपतिनिष्पत्ता भनेवासरे च त्रिदशमदनजन्मैकादशीष्टांतर ष्टमौ विवुधयक्षतिरभी
ष्टानां दिनत्रहीनः मासशुद्धिर्वासिष्ठः माघे तपस्ये तपासि प्रतिष्ठापनायुगमरोगपकरी च कुर्वतः चैत्रेम
हाभयदा च ज्येष्ठे समाधवे उत्तरायणप्रदास्यात् धार्लेचकर्तिनिधनप्रदा च सौम्ये च पौषा खिलजः

विद्यास्यात् बलस्वपक्षः शुभदः समस्तः सदैवतज्ञाद्यदिनेविहाय शेषंत्रिभागंपरिशेषितंक्रमस्पदे
वशास्ते बलपक्षयोश्च नक्षत्रतिथिशुद्धिः रिक्तायमन्दकादिनेचनिंद्ययोगेष्ववैनाशिकवर्जितेषु
दिनेमहादोषविवर्जितेचषण्मासांकनाराबलवर्जितेच अथलग्नशुद्धिः हस्तत्रयेमैत्रहरित्रयेचपौ
ष्णद्वयादित्यधनेन्द्रभेषु तिष्येन्दुराधाश्वरपौष्णभेषु सर्वामरस्थापनमत्रमुक्तं अन्यत्र योगे
त्पुनर्वसौस्वैसवकरादित्याश्विनीवासवावराधे वेधभेषुकथितंविष्णोःप्रतिष्ठापनं विश्वक
र्मभिजिन्त्वष्ट्रधातकयोर्विधीयिमस्कंदयोमैत्रतिष्यरुचौकरेनिरृतिभेदुर्गायिकानांशुभं गणा
पतिसूर्यवह्नोयक्षभूतासुराणांप्रमथपतिसरस्वत्यादिकानांचपौष्णे श्रवसिसुगतनाम्नावा
मवलोकयानांनिगदितमाविलेचस्थापनंस्यात्स्थिरेषु सिंहोदयेदिनकरोमिथुनेमहेशोना
रायणश्चयुवतौघटभेविधाता देव्योद्विमूर्तिभवनेषुनिवेशनीयाः क्षुद्राश्चरस्थिरगृहेनिखि
लाश्चदेवाः लग्नशुद्धिःश्रीपतिः केंद्रत्रिकोणभवमूर्तिषुसौम्यखेटैः वेद्धार्कभौमशनिशत्रुष
डायगेषु मानित्यमेतितिनयतेप्रतिमासुदेवःकर्तुःसुखार्थमततंपदयोगिनाव ॥ इतिमुहू
र्तदर्पणेप्रतिष्ठाप्रकरणं अथवस्त्रपरिधानेवासिष्ठमारिनाया हस्तादिपंचकमश्वयात्पौष्ण

मु॰ दस्रादितीज्यत्रिसृषूत्तरासु नवाम्बरं धार्यमथ ज्ञजीवशुक्रांशके लग्नेशुभोदयेवा दैवज्ञवल्लभे
र॰ नामत्वपौस्त्रवस्त्राभिरुकरपंचके च मार्तंडभौमगुरुदानवमंत्रिवारे शुक्रास्तकाममतिद्रुमशाव
२५ देतरक्तामतानि विधृतानि भवंति सिद्ध्यै श्रीपतिः जीर्णं रवौ सततमम्बुभिरार्द्रमिंदौ भौमे शुभे बुध
दिने च भवेद्धनाय ज्ञानाय मंत्रिणि भृगौ प्रियसंगमाय मंदे मलाय च नवाम्बरधारणं स्यात् अन्यच्च
रवौ नीले बुधे पीते कृष्णवस्त्रं शनैश्चरे गुरुभार्गवयोः श्वेते रक्तं वै भौमवासरे कौसुम्भं विद्रुमे का
संसोमाजिह्मदमकारिच धौतवस्त्रं तु वस्त्रवारी भौमार्कि गुरुभार्गवे श्रीपतिः रोहिणीगुरुपुनर्वसुहस्ते
रेवत्यश्विभर्तिनववस्त्रभूषणं या नयोषित्फलमवाप्नुते पतिं स्नानमाचरति वारुणेपि वा चेद्दस्वरः स्नाने
जीवति या नार्यः चंद्रस्थातभिधान्विते सप्तजन्म भवेद्दत्तावियवाङ्गर्भगामृगं रक्तमालायो
नित्वसंत्यमराः द्वित्वक्कोणे मनुजाः पार्श्वदशान्त्यमध्ययोश्च पश्वोपि चरन्ति सौनये योगाः शायने
वासमनपाङ्कास्तु चैवं फलं भोगप्राप्तिर्देवतांशेन रोगो मानुषांशे राक्षसांशे मृत्युः प्रान्त्ये सर्वो पि
घनिष्टं फलं स्यात्प्रोक्तं वस्त्रे नूतने सांशुमाधु कज्जलकर्दमगोमूत्रलिप्तेवा मसिदग्धवति स्फाटि
ते च चिंत्यमिदं नववासोविहितेस्मिन्निष्टमनिष्टफलं च सुधीभिः विप्राज्ञया उद्वाहे च वत्सपालनश्री

त्यादृते वारेर्पिसेनिः धिष्ण्याद्दर्न्नेनन्नवं वस्त्रं धार्यं अथ कूपारंभः हस्तः पुष्यो वासवं वारुणं च
मैत्र्यां पित्र्यं त्रीणि चैवोत्तराणि प्राजापत्यं चापि नक्षत्रमाहुः कूपारंभे श्रेष्ठमार्यैर्मनीन्द्रैः अथ वा-
प्यारंभः मूलाग्नीयमवाह्निदैवभरणी सर्पाणि पूर्वात्रयं ज्येष्ठा तीर्विज्ञिरथो सुविहिनवकं भाना-
मिदं कीर्तितं वापीकूपतडागकर्मनिपानवापीवाटिकान्यानां भूतिः तेषु यत्नाद्विलम्बवेशागमना-
रंभा शुभसिद्धिं तिच अथ गमनलग्नप्रतिष्ठादीपिकायां मैत्रेन्द्रे मृदुध्रुवे श्रुत्यर्कश्रमभजिद्धनिष्ठाने
माससु केन्द्रे शुक्रे मूलाषाढोत्तराश्विश्रवणगुरुकावेपौष्ण शुक्रो प्रवृत्रेमेत्रेऽद्यालिवृषमीन
दिने विनिषिद्धो मार्द्रा तोयाद्रतीर्थकार्यानोयप्रतिष्ठास्तेऽशुक्रस्मिनेकाले शुभे मलग्ने अथ वृक्षारो-
पणं श्रीपतिः सावित्रपौष्णाश्विनवारुणानि मूलं विशाखा चमृदुध्रुवाणि लोतेषु धीपादपरो-
पणे शुभानि भानि भानि प्रतिपादितानि अत्र हस्तोऽश्विपुष्य मृगवासवरोहिणीशाचित्रोत्तराणि
रतिपुष्यविशाखभेषु पुष्पावपादपविधिः शुभदो नराणां वारेषु चेन्दुगुरुभार्गवबाहुजानां अ-
थ द्रव्याद्विविभागः मृदु ध्रुवक्षिप्रमघान्तयोरेयवीज्यशुक्रार्कदिने नान्दि शास्त्रः अनेकसामेभागो
वदेव पुत्रन्यो रिक्ता रहिते त्रिमतावि भागे अथ क्रयविक्रयमुहूर्तः रोहिण्युत्तरमूलपौष्णवरु-

मु. ाज्येष्ठाविशाखामघातिषादितिकराश्विसौम्यशाचिभ्यज्ञगेण्योविक्रोतिथौ देवेज्यार्चितमौ
२. म्यशुक्रशाविभ्यद्वागेदयांशेशुभेगोसिंहाघनलान्त्युग्मभवने ज्यौत्क्रयविक्रयं शुभतैले
२५ भ्यंगः पत्ताघमख्योनशावार्कभतषष्ठीनिशावैधृतिव्यतिपातविष्टिः जन्मत्रिसप्तशायमवि
25 सभद्रज्येष्ठाविनाभ्यंगविधिः प्रशस्ताः रविस्तापंकांतिविनरतिशशीभूमितनयो मृतिल
क्ष्मीचादिहरपतियुरुः विनहवाणो विपत्तिंदेन्यानांगुरु शविलभोगानुभवनेन्नणांतैला।
भ्यंगात्स्वपदिक्रमतेसवर्धनतयः शुभभेषजं काललविधाने मार्तांडाश्विसवमीवसित्रवका।
णादित्यानुराधेवतीचित्राविस्वधा शशोकातिष्यवसुपुष्यानेषाभेभेषजम ज्यौदर्कबुधार्य
शुक्रशाधिभ्यद्वागेदयेमंगलेरिक्तायुचरभीगनामस्तुदयेशुद्धेविधावहम रोगस्नाने क
षपः चिरमामतनसर्पोनयाक्षिवद्विषुश्शुक्रयोः नरुयोज्यायोगेगुरुमः स्नानेकराव
न शुभपशुकर्म वानद्वयेचादितिभद्वयेववसद्वयेपौलशुरोचसोम्य शाक्रेचमूलेपि।
त्वभे शुभेक्षिज्यौत्यस्त्रमोक्रमणेचगमेव उत्तराराहिणीचित्राश्रवणावाचतर्दशी शुभ
मीचनचेत्स्राहः पशुपानस्रवेधाने श्रीपतिः चित्रोत्तरावैस्रवगरोहिणोश्वचतर्दशीदशोदि

नाष्टमीषु स्नानं प्रवेशं गमनं विदध्यात् ॥ जीमां पञ्चम्यां न कदाचिदेव ॥ अथ पंचके कार्यनिषे
धः ॥ कुर्यान्न दारुतृणसंग्रहमंचकोपशायां चयनं स्तम्भपदद्रहनं गृहगोपनं च ॥ शय्याविताननमिह
वासवपंचके बुधकोविदुर्दक्षिणपरं तो वसुदेवतान्वितं ॥ श्रवणादिषट्के निषेधो दीपिकायां
छेदनं मंचयद्दैवकाष्ठादीनां न कारयेत ॥ श्रवणापौष्णपुयः मध्येकेन गच्छेद्दक्षिणांदिशि ॥
अथ गजकार्ये श्रीपतिः ॥ पुष्याश्विविष्णाश्विनसौम्यभेषु पौष्णानिलादित्यकरानुराधेषु शो
भनानि सर्वाण्यपि कुंजराणां कर्माणि गर्गप्रभवैः शुभानि ॥ अथ गजदंतच्छेदः ॥ न कुर्या
द्दंतिदंतानां छेदं रुद्रकृत्य हरेवतौ ॥ हस्तो मघा स्मिते पक्षे रात्रौ भास्करवासरे ॥ पल्याणादिनतुरंगा
णां पापलक्षे शुभोदये ॥ भेषजं भेषुजे काले गलबंदः घ्नाने दिने ॥ अथाश्वघ्नालुणा ॥ शु
भे वारे शुभेलग्ने शुभांशेषु शुभे नेतिथौ ॥ अश्वक्रयाकारिणांथोन्या घ्नाने लग्ने घ्ने दिने ॥ ग
जाश्वारोपणं पौष्णाश्विनीमारुतपौषीत रेवतीविशाखादितिश्रवणापाणिसहस्रमैत्रेन्द्वादितैः वारे
शुक्रजीवशशिसूर्यसितेतुजानां चारोहणं गजतुरंगरथेषु शस्तं ॥ अथ दोलादिविधिः ॥
हस्तत्रये दैत्यारिप्रत्रये च पूर्वाश्विजीवादितिचेंद्रभेषु ॥ शुक्रार्कचंद्रार्कसुरेड्यसूनां दोली

मु॰ भवार्जी उविधिः अप्रशस्तः अथ द्विपुष्ययोगो भौमपराक्रमात स्वउपुष्याश्विनी चैव विशाखा श्रवणा
र॰ त्रये पुनर्वसौ प्रशस्तेति पञ्चदिनानि पितृवतनं ज्योतिप्रकाशे अथ भौमे नष्टहस्तीयात्रदेयं वुधवास
२६ रे अश्लेषाछेदं कुर्जीऊर्यात्संचनेसोमनंदने वसिष्ठः पुष्यो ग्रसायावणा दक्षणाद्योनिहिन्त्रिमर्थविया।
26 वाप्तनष्टं चौरे हृतं दत्तंस्वपणं विवादि विद्यावपातेन लभ्यते नेत अथ सर्पदंशा मघा विशाखा नल
याम्यसर्पेनैन्द्रत्वाशेद्वेषु च सर्पदंष्टः सरदिशेविमस्तथेनसोपिप्राप्नोति कालस्य सदनं मुनष्टः स्त्र
यान्द्रतारंभः हस्तानुराधा चरणाधिपेषु न्येष्टायनिष्टा गुरुभेमसपौमे तथोत्तराणां त्रितये वनन्ट
तप्रारंभं वेणा प्रशस्तमचयहरंति अथ कृषिकर्म कश्यपः वसुवायुभनैन्द्रत्वादित्यपुष्यवसूस्तत्व
सौतोस्ववाथवीजोऽसि रत्नुकालेफलं प्रदा अथ मुहूर्ते हलवाहे नारदः स्वजपुष्यवचरस्वप्नवि
शावापितृभेषु च हलप्रवाहे प्रणमं विदध्यात्स्वलभेषु षाः अथ हलचक्रं श्रेकक्रान्तगतागता
न्यत्र्तेर्क्हांनाग्राणायभाव्यतोऽशुभं त्रितयं तत्स्तत्र षिकृष्टान्तायसूलत्रये त्रिसानं शचवक्र
तदेंतरगते स्यानां श्रिये पंचके यस्रान्याद्वितयं तदत्र कारितं चक्रे शुभेलाग्रले रानमातांडत
रवौ हृदादि पादक्षेभूमे संजायते रुजः तस्माद् दिनत्रयं तत्र बीजवापं न कारयेत् अथ स्त्यारोपणे

पूर्वभाद्रपदामूलं रोहिण्युत्तरफाल्गुनी विशाखा वारुणं चैव धान्यानां रोपणे वरं ॥ अथ शस्यच्छेदनं
रौद्रे मैत्रे तथा सौम्ये हस्ते पुष्ये निले तथा ॥ शस्यच्छेदं प्रशंसंति मूलश्रवणवासवे ॥ अथ शस्यमर्दनं
फाल्गुणीश्रवणाश्चैव मघामूलं तथा मतं ॥ अनुराधा तथा ज्येष्ठा रेवती धान्यमर्दने ॥ अथ धान्यस्थापने
दीपिकायां ॥ याम्याग्निरुद्राहिविशाखपूर्वा माहेंद्रपित्र्येतरभेषु भाहे ॥ धान्यानि संस्थापनमेषु शं
स्तं मृगार्कयुग्मस्कंदोदयेषु ॥ अथ मघारंभः ॥ मघावारुणपूषाश्विमूलार्द्राभरणीषु च ॥ पौरुहूते च
सार्पे च मघारंभः शुभावहः ॥ अथ नौकाघटनं दीपिकायां ॥ स्वाभद्रे चरलग्ने शुक्रापिटाहिदैवे त्रिनव
नौवाह्ययाम्यहर्क्षे सार्पेतान्यभेषु मकरमीनतिथियोगे शुक्रजीवार्कवारे तरनियन्त्रानमिष्टं वदन्ति
विशुद्धे ॥ अथ नौकाचले शुभहे विलग्ने याम्ये भगमैत्राश्विपाणेषु बालनं घटनस्थानानां च वः शु
भतिथौ च तेषु ॥ अथ नौकायानं ॥ अश्विकरेज्यमृगानिधिपूर्वामित्रयणान्वितभेषु भलग्ने तारकयो
गतिथौ च शुभेषु नौगमनं शुभदं शुभवारे ॥ अथ मूत्रकर्म ॥ त्रिषूत्तरासु रोहिण्यां मृगे पुष्ये पुनर्वसौ
मैत्राश्विवारुणे पौष्णे मूत्रकर्मार्थमेव मतम् ॥ अथ मुद्राघटननिषेधः ॥ सावसमुद्राये गर्भस्थे वा
सितास्ते वा मुद्राया घटने ज्ञावित्रक्रूरग्रहदोषालयेन कार्यं भ्रांतिमिच्छता ॥ अथ मुद्राप्रतिष्ठा

मु. मृदुध्रुवक्षिप्रचरेषु भेषु योगे प्रशस्ते शनिचंद्रवर्जं वारे तिथौ पूर्णजयाह्वये च सुस्नाप्रतिष्ठा शुभदा
र. नृपाणां ॥ अथ वस्त्रप्रतीतिथौ पूर्णजया) क्षालनं गणेशाः पौष्णाश्विन्यादित्यपंचाश्विन वसुधृतासु सोमा
२७ लनार्थं हि नार्थषष्ठी च पर्वीलक्ष्मानमष्टेति दिनं श्राद्धवस्त्रं शुभं स्यात् चंद्रेष्वपात् शनौ भूमिसुतेऽथा।
27 ऽष्टम्याममावस्ययोस्तथा वस्त्रक्षालनरोदोषोदहत्यासप्तमं कुले संक्रान्त्यां च दर्शे च वृद्धादा।
शयां च रवेर्दिने वस्त्रं निष्पीडयेन्नैव न चलोरेणायेंजयेत् अथ वस्त्रादिधारणाद्यं वस्त्रासनगव्यये
पुष्ये चादितिचित्रपञ्चमनन्येषाक्रोतराः रेवतीवाजीहस्तविशाखमैत्रसहिते भानौ गुरौ भौमे वे
ऽं भीकीटे रवृद्धेह्नषमन्गपतौ चंद्रेशुभैर्वीक्षिते सन्नाहं शरवस्त्रांकुं तं छत्रकाथार्योन्नृपाणां हिते
अथ शय्यासनपादुकसमुहूर्ते मैत्रे त्रि पुष्य यम भादिति वाजि विशाख हस्तोत्तरात्र यदरीन्य विशाख
भानि पतेष्वतीव शयनासनपादुकानां संयोगकार्यमुदितं मुनिभिः शुभाह्ने अथ भूषणाधा
रणं वसिष्ठः स्थिरसाधारणाचरमे लघुमैत्रेषर्क्षे गुरुजवारे तेषामेव विलग्ने माणिक्यसुयेभू
षणधार्यं अथ गोप्याद्यादिभाजने भोजनमाह लघुमैत्रध्रुवमृदुभेसुतेज्यभृगुजेववासरे शाला।
हेमरजतादिभाजने भोजनमारोग्यमस्तु योगेषु अथ शान्तिकपौष्टिके दीपिकायां मिश्रायांमि

२७

मघोत्तराषाढाभिषक्त्वातीर्वि(?)रिंचा श्रवण स्वात्यादौ स्वरपूज्य पौरंदर विष्णु स्मृती तथा शशिनि [illegible]
पर्व विहाय सौम्यादिवसे शस्तं नक्षत्राणां भूतये सर्वं शांतिकपौष्टिकं नगादिनं गर्गादिभिर्निश्चितं अ
थ शिवाभिषेकः हस्तत्र्युत्तरमघाद्रिदैवगुरुविष्णुतिनागः शिवास्नाने मंगलदायिकार्कशशि
भृगुनागीशगर्गाद्यः पादे षाढमघार्क चेन्द्रहरिभिर्मेषाधिपा वा स्मृताः सर्वं व्यक्रमस्तपष्ठं रा
हिताहःऋक्षं मतं वर्जयेत् अथ दोलादिः जगन्महेश्वरे पुष्याद्रीश्रवणत्रयेषु विधिभेदित्याश्विनी
शाक्रभेषारार्कार्कि जवासरेषु रहिता रिक्ताच पर्वाष्टमेनिंधापूज्यत मार्गरूतवुयमध्रुलग्नस्थिताकें
द्रगा स्याद्दोलादिसवाहनादिशुभदा वासिष्ठमुख्यैः स्मृता अथ मंत्रदानं तत्र मासशुद्धिः मधुमा
से भवेद्दुःखं वैशाखे च रत्नसंचयः मरणं भवति ज्येष्ठे आषाढे बंधुनाशनं सम्पद्धिः श्रावणे नूनं
भवेद्भाद्रपदे क्षयः प्रजानां आश्विने मासि सर्वं ताश्च भवेद्द्धि ज्ञानं स्यात्कार्तिके सौख्यं मार्ग
शीर्षे भवत्यपि पौषे ज्ञानक्षयो माघे भवेन्मेधाविवर्धनं फाल्गुने च समृद्धिः स्यान्मलमासं विव
र्जयेत् रवौ गुरौ सिते भौमे कर्तव्यं बुधसोमयोः अथ नक्षत्रशुद्धिः अश्विनी रोहिणी स्वाती वि
शाखा हस्त मे च ज्येष्ठोत्तरात्रयेष्वेव कुर्यान्मंत्राभिषेचनं अथ तिथिशुद्धिः पूर्णिमा पंचमी

मु. वैवाहितीयामष्टमेनथा उयेदशीचदशामी प्रशस्ताः सर्वकामदाः नमामानाथ्यिवारवंशोभनं
द. सर्वपूर्वाणि उत्तरादीना गृहीतव्या सर्वकामार्थसिद्धये आयुर्वृद्धिंजनयतितिथिः सप्तमापंचल
२८ क्ष्मीं उः समोर्द्धं उविनष्टाणां उनिमित्तं चवाग नक्षत्रेणोनयत्र सकलान्याशुपापानि हरेयोगा।
28 द्विद्विदिशत्नकरणं वांछितार्थस्यासिद्धिः ॐश्रीव्याससगर्गगौतमगालवनारदाद्यप्रणीतशास्त्राद्धि।
विधानिबंधात आदायमांडवियुधोसावायमौहूर्तदर्पणमिदं विपुलं चकार नानामुनिमतं।
काशेषरम्यंमुहूर्तदर्पणं ज्योतिर्विल्यालमणिनाकृतं ज्योतिर्विदांमुदे इतिश्रीज्योतिवि।
ह्लालमणिकृतोयंमुहूर्तदर्पणंसमाप्तम शुभम श्रीरामचंद्रायनमोनमः संवत
संवत १९: १९ काश्वाद्विषणीपंचदशा वुधे शुभम ॥